

372.0114

พ 6970

9.2

การเปรียบเทียบการสอนเจริญศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม
โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจจันทร์
ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ปริญญาโท

ของ

นิพนธ์ ปิ่นจินดา

20 ส.ค. 2532

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

167602

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน
(ผศ.ไพโรจน์ เบาใจ)

.....กรรมการ
(ผศ.สมพร ชมอตุ้ม)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผศ.ไพโรจน์ เบาใจ)

.....กรรมการ
(ผศ.สมพร ชมอตุ้ม)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.องอาจ จิยะจันทร์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่... 14 ...เดือน... ตุลาคม ... พ.ศ. ... 2531

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความคำแนะนำจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ เบาใจ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร ชมอุดม กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ งามอาจ จิยะจันทร์ กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เปื้อน กุมภ ที่กรุณาแนะนำในเรื่องวิธีสอน แบบเบญจขันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ ที่กรุณาช่วยเหลือในการสร้างแบบวัดระดับ เหตุผลเชิงจริยธรรม รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ และ อาจารย์ ดร.เพ็ญแข ประจวบจันทึก ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการตรวจแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

ขอขอบคุณ อาจารย์ ระเบียบ เอี่ยมไพโรจน์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน อาจารย์ วราภรณ์ บุษปะเกศ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดมณีขันธ์การาม คณะครู และ นักเรียน โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน และโรงเรียนวัดมณีขันธ์การาม ที่กรุณาให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา ปีการศึกษา 2529 ที่ช่วยเหลือในการวิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยของน้อมรำลึกถึงพระคุณแม่ ที่ให้โอกาสทางการศึกษา ห่วงใย และ เป็นกำลังใจตลอดมา

พินิตน์ ปิ่นจินดา

กันยายน 2531

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	ความหมายของจริยธรรม	9
	โครงสร้างทางจริยธรรมตามทฤษฎีของ เฟียเจท์ และ โคสเบอร์ก	12
	เหตุผลเชิงจริยธรรม	17
	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรม	17
	การยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม	19
	การอภิปรายกลุ่ม	20
	การพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่ม	25
	เอกสารการสอนจริยธรรมด้วยวิธี เบญจชั้น	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดลองสอนจริยศึกษา	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม	37
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนจริยศึกษาด้วยวิธี เบญจชั้น	39
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	40

3	วิธีดำเนินการทดลอง	41
	ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	41
	เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	42
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	42
	การดำเนินการทดลอง	45
	การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
	การจัดกระทำข้อมูล	48
5	บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	50
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	50
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	50
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	50
	การวิเคราะห์ข้อมูล	52
	สรุปผลการทดลอง	52
	อภิปรายผล	53
	ข้อเสนอแนะ	55

บทที่

หน้า

บรรณานุกรม.....56

ภาคผนวก.....64

ประวัติย่อของผู้วิจัย.....112

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ของ โคห์เบอร์ก.....	14
2 การเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้น การสอนด้านความรู้สึกของบลูม (Bloom) กับลำดับ ชั้นการสอนจริยศึกษาโดยวิธี เบญจจันทร์.....	31
3 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หลังการทดลองของนักเรียน กลุ่มที่สอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และกลุ่มที่สอนโดยวิธี เบญจจันทร์.....	49
4. ค่าสถิติของการวิเคราะห์แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม.....	66

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จริยธรรม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ความสำคัญมาทุกยุคทุกสมัย ดังจะเห็นได้จากพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งเป็นผู้ทรงริเริ่มการศึกษาเพื่อปวงชนชาวไทย คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงตระหนักมาแต่แรกเริ่ม ดังในพระราชหัตถเลขาของพระองค์ท่านที่ทรงมีไปถึง สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2479 : 72) ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า

ต่อไปภายภาคหน้าคนที่ได้เล่าเรียนคงจะประเสริฐดีกว่าคนที่ไม่ได้เล่าเรียนนั้นหาถูกต้องไม่ คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตามคงจะหันไปทางทุจริต คนรู้น้อยก็โกงไม่ค่อยคล่อง คือโกงไม่สนิท คนรู้นึกโกงคล่องขึ้นและโกงฉลาดขึ้น การที่หัดให้รู้อ่านอักขรวิธี ไม่เป็นเครื่องฝึกหัดให้คนดีและคนชั่ว เป็นแต่ได้เรียนวิธีสำหรับจะเรียนความดีความชั่วได้คล่องขึ้น

จากพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้ัญเชิญมานี้แสดงให้เห็นว่า การเรียนในทางพุทธศึกษา หรือหัตถศึกษา นั้น ยังไม่เป็นการพอเพียง แต่ต้องเน้นหนักไปทางด้านจริยศึกษาด้วย เพราะจริยศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคคลให้มีพฤติกรรมที่ดี

แผนการศึกษาของชาติทุกฉบับ นับตั้งแต่โครงการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2411 แผนการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2456 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2476 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 หรือ แผนการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2520 ต่างก็ให้ความสำคัญกับจริยศึกษาทั้งสิ้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2507 : 116 - 344, กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 6) เพราะทุกแผนการศึกษา ได้กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนจริยศึกษาทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะมุ่งหวังที่จะปลูกฝังจริยธรรมให้แก่คนไทย ตั้งแต่อยู่ในวัยประถมศึกษา

ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 การสอนจริยศึกษาซึ่งอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของชั้น ป. 1 - ป. 6 มีจริยธรรมที่ต้องการเน้นหลายประการ เช่น ความเมตตา กรุณา ความเสียสละ การมีสัจจะ และความจริงใจ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 8 - 9) แต่การสอนจริยธรรมของครูส่วนมากมุ่งสอนให้จำเนื้อหา มากกว่าเน้นทางการสร้างความสำนึกในจริยธรรม และติดตามผลการปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 18) ทำให้การสอนจริยศึกษาไม่ได้ผลตามเป้าหมาย

วิธีการที่จะสอนจริยศึกษาได้มีหน่วยงาน สถาบัน และบุคคล พยายามวิจัยค้นคว้า เสนอแนะไว้ต่าง ๆ นานา เช่น หน่วยงานในท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 11 - 18) ได้เสนอหลักการ และวิธีสอนจริยศึกษาไว้ 7 วิธี ได้แก่ สอนจากประสบการณ์ไปหามโนธรรม สอนโดยจัดประสบการณ์ตรง สอนโดยใช้อุปกรณ์ สอนให้เด็กฝึกแสดงความคิดเห็น สอนโดยครูทำตนเป็นตัวอย่าง สอนโดยครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอนโดยการปฏิบัติจริง โดยนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังมีผู้เสนอวิธีต่าง ๆ ไว้อีก เช่น วิธีสอนแบบบรรยาย ตั้งปัญหา อภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การเล่านิทาน (สุนน อมรวิวัฒน์ 2513 : 197 - 215) วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน โดยใช้คำถามกระตุ้นความคิดให้คิดวิเคราะห์ (วิรัช วัชรวิชัย 2520 : 4 - 5) วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ (สุรวัช ศิริวัช 2521 : 45 - 46) วิธีสอนโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งอิทธิพลกลุ่มจะชักจูงให้เกิดค่านิยมที่ถูกต้อง (ศิลา ขัมมณี และ คนอื่น ๆ 2522 : 228 - 231 สงบ ลักษณะ 2523 : 6 - 7 วิไล เกษมเศรษฐี 2523 4 - 6 และ เมธี ปิณฑานนท์ 2525 : 54 - 59) วิธีสอนโดยใช้ห้องทดลองทางสังคม (Social Lab) ผู้เรียนจะมีโอกาสวิเคราะห์ปัญหา ได้ทดลองปฏิบัติและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (อำนาจ ทะนิงค์แก

และ ชัยนัต์ วรธนะภูติ 2522 : 48) วิธีสอนโดยเน้นประโยชน์ของผู้เรียน และ ประโยชน์ต่อสังคม (สมชาย สิงห์พันธุ์ 2527 : 1 อ้างอิงมาจาก วิทยุ วิทยุวิทยุ 2523 : 28 และ พระราชารมย์ 2523 : 30) วิธีสอนโดยใช้สื่อการสอนเข้าช่วยสอนโดยตรง หรือเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนนั้นโดยเฉพาะ (มานัญญ์ ต้นชาวิชัย 2523 : 45) และวิธีสอนแบบเบญจชั้น (เป็รื่อง กุมุท 2528 : 41 - 45) ซึ่งมีวิธีสอน 5 ชั้น ชั้นแรกเป็นการเสนอสิ่งเร้า ส่วนอีก 4 ชั้นหลัง เป็นการใช้คำถามที่ต้องใช้ความคิดเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีเหตุผลในการพิจารณาถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ว่าควรปฏิบัติ หรือ ละเว้นการปฏิบัติ

วิธีสอนจริยธรรมวิธีต่าง ๆ ที่มีผู้เสนอแนะไว้นี้ กล่าวโดยสรุปก็เพื่อช่วยชี้ให้ผู้เรียนได้คิด และตัดสินใจกระทำพฤติกรรมที่น่าจะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มิใช่สอนเพียงให้เกิดความรู้เพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1970 : 58 - 63) ซึ่งได้เสนอว่า การอบรมสั่งสอนเด็กเพื่อให้มีจริยธรรม และ คุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การควบคุมตนเอง ด้วยวิธีการบอกเล่า การฝึกปฏิบัติ หรือกระทำให้เกิดเป็นตัวอย่างนั้น ไม่บังเกิดผลให้เด็กมีคุณธรรม และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้ เขากล่าวว่า เพราะความดีต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่บุคคลใช้เพื่อการยกย่อง หรือกล่าวโทษผู้อื่นเท่านั้น มิได้นำมาใช้กับตนเอง แต่บุคคลจะทำการตัดสินใจหรือมีพฤติกรรมใด ๆ ย่อมเป็นไปตามเหตุผลเชิงจริยธรรมของแต่ละบุคคล นอกจากนั้น โคลเบอร์กยังเชื่อว่าการสอนจริยศึกษาแก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีจริยธรรมอย่างแท้จริง จะทำได้ก็เพียงโดยสอนให้เขามีหลักในการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ถูกต้อง

จากงานวิจัยของต่างประเทศและในประเทศ (Kohlberg. 1970 citing Kohlberg; ดวงเดือน พันธุมนานิน และ เพ็ญแข ประจักษ์โก 2520) แสดงผลตรงกันว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลได้ กล่าวคือ คนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงจะมีพฤติกรรมอันแสดงถึงความมีจริยธรรมสูงมากกว่าผู้ที่มีจริยธรรมต่ำอย่างเชื่อมั่นได้

ดังนั้น เหตุผลเชิงจริยธรรมจึงนับว่าเป็นลักษณะทางจริยธรรมที่สำคัญ ซึ่งมีอยู่ในตัวบุคคล ควรที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สูงขึ้นซึ่ง ดวงเดือน นันธมณาริน (ดวงเดือน นันธมณาริน 2522 : 75) ได้กล่าวสรุปจากการวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนไทย" ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นลักษณะอันหนึ่ง ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของบุคคล และยังได้เห็นว่า การเสริมสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ควรเป็นจุดมุ่งหมายเชิงปฏิบัติของจริยศึกษาด้วย

สำหรับการยกระดับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นนั้น โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1970 : 82) ได้เสนอการพัฒนากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนที่เหมาะสม และสะดวกที่สุดคือ การให้เพื่อนช่วยชักจูง ด้วยการอภิปรายเป็นกลุ่มในหมู่เด็กด้วยกันเอง ภายใต้การแนะนำของครูซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในระดับที่สูงขึ้น ส่วน ลัน (Lunn, 1967) ได้ทดลอง นำเทคนิคกลุ่มเพื่อน 3 แบบ คือ แบบบรรยาย อภิปราย และ แสดงบทบาทสมมุติ มาพัฒนาจริยธรรมของเด็ก ผลปรากฏว่า การใช้กลุ่มเพื่อนอภิปราย และการให้เพื่อนออกไปบรรยาย สามารถพัฒนาจริยธรรมของกลุ่มเพื่อนได้สูงกว่าวิธีแสดงบทบาทสมมุติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนงานวิจัยของคนไทย สกล เทียงแท้ (สกล เทียงแท้ 2525) ได้ทดลองฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก ด้วยการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองฝึกการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมสอนจริยธรรมตามบันทึกการสอนจริยธรรมตามปกติ ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิจัยนี้เห็นความสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนไทยให้สูงขึ้น แต่การที่จะทำดังกล่าวดังกล่าวได้จะต้องหาวิธีการฝึกอบรมที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพสูงมาใช้จากการศึกษาค้นคว้าทำให้เชื่อได้ว่า วิธีอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งที่จะนำมาใช้สอนเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนไทย และนอกจากวิธีอภิปรายกลุ่มแล้ว วิธีการสอนแบบเบญจชั้น ซึ่งได้กล่าวไว้ตอนต้นแล้วว่า มีขั้นตอนที่แน่นอน 5 ขั้นตอน ขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน ลอกเลียนมาจากขั้นตอนทั้ง 5 ของ เบญจชั้น คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และ วิญญาณ ซึ่งลักษณะของการสอนตาม

ลำดับขั้นของวิธีเบญจขันธ์นั้นเริ่มด้วย การเสนอสิ่งเร้า ซึ่งขั้นการเสนอสิ่งเร้านี้จะอยู่ในรูปของการแสดงบทบาท ละคร ภาพนิ่ง หรือ ภาพเคลื่อนไหว ก็ได้ แล้วตามด้วยคำถามอีก 4 ขั้นตอน คือ คำถามขั้นการรับรู้ คำถามวิเคราะห์และสังเคราะห์ คำถามประเมินค่า และคำถามประเมินคุณธรรม ส่วนตัวก่อให้เกิดอุปนิสัย ซึ่งคำถามเหล่านี้ก็เป็นคำถามเพื่อการอภิปรายอย่างมีระบบที่แน่นอน และมุ่งสร้างความรู้สึกทางด้านจิตใจให้แก่ผู้เรียนในระดับชั้นสูงสุด คือ ขั้นก่อให้เกิดอุปนิสัย ดังนั้นผู้สอนจึงสามารถเสนอแนะเหตุผล เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ให้แก่ผู้เรียนในขณะอภิปรายได้ ซึ่งพรทิพย์ มหัทธนวงศ์วาน (พรทิพย์ มหัทธนวงศ์วาน 2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากการสอนแบบเบญจขันธ์ และ การสอนปกติ ผลปรากฏว่า การเรียนรู้ทางด้านทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบเบญจขันธ์สูงกว่าการเรียนรู้ ทั้งสองด้านนี้ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ที่ระดับ .05

จากเอกสารและข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่น่าสงสัยว่า วิธีสอนจริยธรรมเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีเบญจขันธ์ ซึ่งมีขั้นตอนเป็นคำถามเพื่อการอภิปรายที่แน่นอน จะมีความแตกต่างจากวิธีสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่มหรือไม่ และถ้าแตกต่างกัน วิธีใดจะให้ผลดีกว่ากัน

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบผลการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม กับการสอนโดยวิธีเบญจขันธ์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนจริยศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียน วัดมัทธมน-ติการาม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 โดยการสุ่มนักเรียนมาจำนวน 2 ห้อง จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3 ห้อง ด้วยการจับสลาก จากนั้นคละรายชื่อักเรียนทั้ง 2 ห้อง แล้วสุ่มด้วยการจับสลาก ให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน แล้วแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มทดลอง ก. 20 คน และกลุ่มทดลอง ข. 20 คน ด้วยการจับสลากอีกครั้งหนึ่ง

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือวิธีสอน ซึ่งแบ่งเป็น 2 แบบ

2.1.1 วิธีสอนแบบการใช้การอภิปรายกลุ่ม

2.1.2 วิธีสอนแบบเบญจชั้น

2.2 ตัวแปรตาม คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

3.1 แผนการสอนจริยศึกษาโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม และแผนการสอนจริยศึกษาโดยใช้วิธีเบญจชั้น แผนการสอนทั้ง 2 แบบนี้ มีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาเหมือนกัน การวัดและการประเมินผล ใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่วิธีสอน

3.2 สื่อเพื่อใช้เป็นสิ่งเร้าในการสอน โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และ การสอน โดยวิธีเบญจชั้นร์ ได้แก่ ชาวจากหนังสือพิมพ์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ บทบาทสมมุติ

4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เป็นเนื้อเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ คุณธรรมความมีระเบียบวินัย คุณธรรมความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่และเสียสละ คุณธรรมความซื่อสัตย์ และ คุณธรรมหน้าที่และความรับผิดชอบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จริยธรรม หมายถึง การกระทำทั้งกาย วาจา และใจ ที่ดีงาม เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง ผู้อื่น และ สังคม

2. การสอนจริยศึกษาโดยวิธีเบญจชั้นร์ หมายถึง การสอนจริยศึกษาซึ่งมีลำดับขั้น การสอน 5 ขั้น ดังนี้

- 2.1 ขั้นที่ 1 ขั้นเสนอสิ่งเร้า
- 2.2 ขั้นที่ 2 ขั้นคำถามประเภทรับรู้
- 2.3 ขั้นที่ 3 ขั้นคำถามประเภทวิเคราะห์ และ สังเคราะห์
- 2.4 ขั้นที่ 4 ขั้นคำถามประเภทประเมินความดีงาม
- 2.5 ขั้นที่ 5 ขั้นคำถามประเภทประเมินคุณธรรมส่วนตัวและเหตุผลเชิงจริยธรรม

3. การสอนจริยศึกษา โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง การสอนจริยศึกษา ซึ่งมี ลำดับขั้นการสอน ดังนี้

- 3.1 ขั้นเสนอสิ่งเร้า
- 3.2 ขั้นแบ่งกลุ่มเพื่ออภิปราย
- 3.3 ขั้นนำเสนอหน้าห้อง โดยมีตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอกลุ่มละ 1 คน
- 3.4 ขั้นสรุป

4. เหตุผลเชิงจริยธรรมหมายถึง เหตุผลที่นักเรียนใช้ในการตัดสินใจ หรืออยู่เบื้องหลัง การตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ

5. ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ตามแนวของ โคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับได้แก่

5.1 ระดับก่อนเกณฑ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ

5.1.1 ชั้นใช้หลักการหลบหลีกการลงโทษ

5.1.2 ชั้นใช้หลักการแสวงหารางวัล

5.2 ระดับตามกฎหมายเกณฑ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

5.2.1 ชั้นใช้หลักการทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น

5.2.2 ชั้นใช้หลักการทำตามหน้าที่

5.3 ระดับเหนือกฎหมายเกณฑ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

5.3.1 ชั้นใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญาหรือการมีเหตุผลและเคารพตนเอง

5.3.2 ชั้นใช้หลักการทำตามอุดมคติสากล

นักเรียนอาจใช้หรือมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ที่แตกต่างกันออกไป ตามทฤษฎีพัฒนาการทาง จริยธรรม ของ โคลเบอร์ก สำหรับการวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ครั้งนี้ จะวัดโดยแบบวัดการตัดสินใจ และ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ ดร. โกศล มีคุณ และ ของผู้วิจัย ที่สร้างขึ้นเองเป็นบางส่วน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของจริยธรรม
2. โครงสร้างทางจริยธรรมตามทฤษฎีของ เพียเจต์ และ คอลเบอร์ก
3. เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรม
5. การยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม
6. การอภิปรายกลุ่ม
7. การพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม
8. เอกสารการสอนจริยธรรมด้วยวิธี เบญจชั้น
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนจริยศึกษา
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนจริยศึกษาด้วยวิธี เบญจชั้น

ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง การกระทำทั้งกาย วาจา และใจที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม (กองวิจัยการศึกษา. 2527 : 5) และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของ จริยธรรม ไว้หลายความหมายด้วยกันดังนี้

สาโรช ปัวศรี ได้ให้ความหมายว่า จริยธรรมคือ แนวทางในการปฏิบัติ เพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม (สาโรช ปัวศรี. 2522 : 18)

ระวี ภาวิไล ได้ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ แนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่า ผิงประสงค์ (ระวี ภาวิไล. 2522 : 2)

ก๊อ สวัสดิ์พาณิชย์ กล่าวว่า จริยธรรม คือ ประมวลความประพฤติ และ ความนึกคิดในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม (ก๊อ สวัสดิ์พาณิชย์. 2522 : 18)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ. 2520 : 3) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึงลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภทคือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำเห็นว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ พฤติกรรมที่สังคมพยายามลงโทษหรือกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะพฤติกรรมประเภทแรกมาก และ ประเภทสองน้อย ซึ่งคล้ายกับของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2523 : 131 อ้างอิงมาจาก พัลล หันนาคินทร์ ม.ป.ป.) ที่ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมหมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติที่สังคมมุ่งหวังให้สมาชิกของสังคมนั้นประพฤติตาม

กรมวิชาการ ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง แบบแผนความประพฤติ ซึ่งอยู่บนหลักคุณธรรม และอธิบายไว้ว่า คุณธรรมคือ ความรู้สึกนึกคิด หรือสภาพจิตที่เป็นกุศล คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการแสดงออก เป็นการกระทำพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น สภาพจิตที่เป็นกุศลที่เรียกว่า คุณธรรมนี้ เกิดขึ้นได้เพราะจิตรู้จักความจริง ความดี และ ความงาม (กรมวิชาการ 2523 : 131 อ้างอิงมาจาก วีระ บำรุงรักษ์)

แปลก สนธิรักษ์ และ วิทย์ วิศุทธิ์ ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือ หลักธรรมอันเป็นแนวปฏิบัติในการกระทำที่เป็นไปตามครรลองคลองธรรม มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นการให้คุณประโยชน์แก่ผู้อื่น และ ในเวลาเดียวกันก็เป็นประโยชน์แก่ตนเอง การปฏิบัติตามหลักธรรมนั้น ก่อให้เกิดผลดีงามแก่ตนเอง ผลดีที่เกิดขึ้น มี 3 แง่ คือ

1. ทำให้ชีวิตมีความสุข
2. ทำให้ผู้อื่นมีความสุข
3. ปลดปล่อยตัวเองให้มีอิสระ

(แปลก สนธิรักษ์ และ วิทย์ วิศุทธิ์. 2522 : 82)

จากเอกสารที่กล่าวมานอสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง มาตรฐานความประพฤติ การปฏิบัติ ความนึกคิด และความดีงามของคน ซึ่งมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนั้น แบ่งออกได้หลายประเภท ดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2520 : 4 - 6, 60)

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกว่าในสังคมของตน ถือว่าการกระทำชนิดใดดี และการกระทำชนิดใดเลวที่ควรยกเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสม หรือ ไม่เหมาะสม ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย

2. ทศคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะ หรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบ หรือไม่ชอบ ลักษณะนั้น ๆ เพียงไร ทศคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น ทศคติเชิงจริยธรรมมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะทศคติเชิงจริยธรรมรวมความถึงคุณสมบัติที่สำคัญ ซึ่งสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่า การใช้ความรู้เชิงจริยธรรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทศคติเชิงจริยธรรม อันเป็นผลต่อเนื่องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้วย เพราะความรู้สึก และ การกระทำของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ย่อมต้องจะสอดคล้องกัน ซึ่งเกี่ยวกับทศคติเชิงจริยธรรมนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2520 : 210) อ้างอิงมาจาก Kay. 1970) ได้เสนอแนะไว้ว่า ในการฝึกอบรมจริยธรรมของเยาวชน ควรใช้การปลูกฝังทศคติเชิงจริยธรรมเป็นหลัก ซึ่งทศคติเชิงจริยธรรมมีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอย่างใกล้ชิด

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรม จะทำให้ทราบว่า บุคคลที่มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอาจจะมีการกระทำที่คล้ายกันได้ เฝียเจท์ และ โคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างอิงเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากนี้ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรืองดเว้นการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบ และ สนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่งคือ พฤติกรรมในสถานที่เข้ายวนใจ หรือในสถานที่ชั่วร้าย เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน การลักขโมย การกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจารย์รวมเรียกว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้น การกระทำ พฤติกรรมอันไม่ซื่อสัตย์นี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรม เป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจ และสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น

โครงสร้างทางจริยธรรมตามทฤษฎีของ เฝียเจท์ และ โคลเบอร์ก

โครงสร้างทางจริยธรรมตามทฤษฎีของ เฝียเจท์

เฝียเจท์ (Piaget) เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาได้ถึงขั้นสูงสุดเมื่อ 8 - 10 ปี และได้แบ่งขั้นของการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์เป็นสามขั้น คือ

1. **ขั้นก่อนจริยธรรม** เป็นขั้นที่เด็กมีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ขวบ พัฒนาการทางด้านจริยธรรมยังไม่เกิดขึ้น แต่สามารถเรียนรู้เรื่องทั่วไปได้ โดยประสาทสัมผัส และ การเคลื่อนไหว
2. **ขั้นยึดคำสั่ง** เป็นขั้นที่เด็กมีอายุ 2 - 8 ปี เด็กจะยึดคำสั่งของผู้ใหญ่เป็นหลักในการปฏิบัติ
3. **ขั้นยึดหลักแห่งตน** เป็นขั้นที่เด็กมีอายุ 8 - 10 ปี เด็กจะค่อย ๆ พัฒนาการจากขั้นที่ 2 มาสู่ขั้นที่ 3 ซึ่งเกิดจากการพัฒนาการทางสติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคมอย่างมาก ความเกรงกลัวอำนาจภายนอก จะกลายเป็นหลักภายในจิตใจของเด็ก (ดวงเดือน นันธมณาวิน และ เพ็ญแข ประจวบเจจิก. 2520 : 32)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เขาได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม โดยอาศัยทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์เป็นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างของเขา เป็นทั้งเด็กวัยรุ่น และผู้ใหญ่ การศึกษาใช้วิธีสัมภาษณ์และการเขียนตอบ โคลเบอร์กได้จัดลำดับเหตุผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเป็น 6 พวก แล้วทำการศึกษาค้นคว้าตรวจสอบหลายครั้งจึงสรุปว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของคนเรา มี 6 ขั้น ขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุ และ พัฒนาการทางสติปัญญา โคลเบอร์กกำหนดขั้นของจริยธรรม โดยถือจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ว่าในระดับอายุนี้ให้เหตุผลลักษณะแบบนี้ แต่ละขั้นจะแทนระบบความคิด ซึ่งได้จากส่วนใหญ่ว่ามีขบวนการความคิดทางจริยธรรมอย่างไร แต่ละขั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของขั้นที่สูงขึ้นไป ขั้นที่สูงกว่าจะแสดงถึงความเข้าใจที่เหนือกว่า มีการรับรู้ที่กว้างขวาง ลึกซึ้ง และเป็นนามธรรมกว่า เป็นการแก้ปัญหาที่มีหลักเกณฑ์ที่มีเหตุผลมากกว่า (เดช วิโย 2522 : 12 อ้างอิงมาจาก Kohlberg. n.d.) พัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ขั้น จัดเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับ มี 2 ขั้น ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ
โคลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจจุติก. 2520 : 43)

ชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ชั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการลงโทษ (2 - 7 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 - 10 ปี)
ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 - 10 ปี)	
ชั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (10 - 13 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 - 16 ปี)
ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (13 - 16 ปี)	
ชั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)
ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	

การให้เหตุผลและความเข้าใจสังคมของพัฒนาการทางจริยธรรมแต่ละขั้นมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้หลักการหลบหลีกมิให้ถูกลงโทษเป็นหลัก เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบ ชอบใช้หลักการหลีกเลียงมิให้ได้รับโทษเป็นเหตุผลในการกระทำ หรือ เขาจะเลือกกระทำในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ตนเองมากกว่า เนื่องจากเด็กเล็กนี้เป็นบุคคลที่ต้องพึ่งพา และ อยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องเชื่อฟังคำสั่ง เด็กในวัยนี้เข้าใจคำว่า ความดีในความหมายว่า ความดีคือ สิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เช่น เด็กยอมกินผักหลังอาหารเพราะกลัวถูกพ่อดุ นอกจากนี้การตัดสินใจว่าอะไรถูก อะไรผิด เด็กจะมองที่ผลของการกระทำว่าถ้าเสียหายมาก ก็จะตัดสินใจว่า การกระทำนั้นผิด ไม่ได้มองที่สาเหตุของการกระทำเลย

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัล เด็กเล็ก ๆ นั้น จะถูกผู้ใหญ่ดูว่า หรือ เที่ยงติ เพื่อจะทำให้เขาทำให้อีก หรือ กระทำตนให้เป็นคนดี เมื่อเด็กอายุมากขึ้นระหว่าง 7 ขวบ ถึง 10 ขวบ จะมีความรู้สึกว่าเป็นของธรรมดาสำหรับการกระทำของผู้ใหญ่เช่นนั้น เด็กจะค่อย ๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัล หรือ การชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เขาทำความดีได้มากกว่าการดุด่า หรือ ขู่ว่าจะลงโทษ เช่น เด็กหญิงจะช่วยบิดามารดา ดูแลรดต้นไม้ ก็เพื่อจะได้รับการชมเชย เด็กชายจะช่วยทำความสะอาดบ้าน เพื่อว่าจะได้เงินเป็นรางวัลมากขึ้น และเด็กในวัยนี้เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ เช่น เมื่อเขาให้ฉันมา ฉันก็ต้องตอบแทนเขาไป เริ่มมีความเข้าใจในความคิดเห็นของคนอื่น

ขั้นที่ 3 ใช้หลักการทำตามความเห็นชอบของคนอื่น เด็กที่ย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะเห็นความสำคัญแก่กลุ่มเพื่อนมาก เด็กในวัยนี้จะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วย เพื่อให้เป็นที่ชอบพอของเพื่อนฝูง และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน หลักการขั้นนี้จะใช้มากในเด็กอายุประมาณ 13 ปี เช่น เด็กหญิงต้องการนุ่งกระโปรงสั้นตามสมัยนิยม เพื่อเพื่อน ๆ จะได้ไม่คิดว่าตนเชย หรือเด็กชายก็จะไม่ตัดผมสั้นเกรียน เพื่อเพื่อนจะได้ไม่ล้อว่าเป็น "ลุง"

ขั้นที่ 4 ใช้หลักการทำตามหน้าที่ เด็กวัยรุ่นเป็นผู้มีความรู้มีประสบการณ์มากพอที่จะทราบว่า ในสังคมประกอบด้วยคนกลุ่มต่าง ๆ แต่ละกลุ่มก็มีกฎเกณฑ์ให้สมาชิกยึดถือ บางกลุ่มก็มีเจ้าหน้าที่รักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นด้วย และ เขาก็มีความเข้าใจในหน้าที่ของตนในกลุ่มต่าง ๆ และมีศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร เขามีความเข้าใจบทบาทของคนอื่นด้วยว่า คนนั้นเขามีหน้าที่ตำแหน่งอย่างนั้น เขาจึงปฏิบัติอย่างนั้น การกระทำที่ถูกต้องนั้นจะพิจารณาเผื่อกลุ่ม เพื่อส่วนรวมด้วย

ขั้นที่ 5 ใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญา หรือ การมีเหตุผลและเคารพตนเอง บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้จะมีการกระทำที่พยายามจะหลบหลีกมิให้ถูกตราหน้าว่าเป็นคนขาดเหตุผล เป็นคนไม่แน่นอน ใจโลเลไม่มีหลักยึด ไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน คำว่า "หน้าที่" ของบุคคลในขั้นนี้ หมายถึง การทำตามที่ดีกลง หรือ ให้สัญญาไว้กับผู้อื่น ไม่พยายามจะฉ้อโกงสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว มีความเคารพตนเอง จริยธรรมขั้นนี้พบมากในผู้ใหญ่ หรือวัยรุ่นตอนปลายบางคน

ขั้นที่ 6 ใช้หลักการทำตามอุดมคติสากล พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้ จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีประสบการณ์ และ ความรู้อย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับสังคม และ วัฒนธรรมของตน และของสังคมอื่น ๆ ในโลก บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้ จะเป็นผู้ที่รับเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้ที่เจริญแล้ว มีสายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่มและสังคมของตนที่เป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติ หรือ คุณธรรมประจำใจ เช่น ยึดถือโลกบาลธรรม 2 คือ ความละเอียดแก่ใจตนเองที่จะกระทำความชั่ว และมีโอตัมปะ คือความเกรงกลัวต่อบาป เพราะมีความเชื่อในหลักสากลที่ว่า ความเลวนั้นถ้าบุคคลกระทำแล้ว ถึงแม้ว่าจะรอดพ้นไม่ถูกผู้ใดลงโทษ แต่โทษที่ได้รับก็คือ ผู้กระทำความเลวนั้นจะมีจิตใจต่ำลง (จรรยา สุวรรณทัต. 2521 : 15 - 19)

เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม

นักจิตวิทยาสังคมในต่างประเทศ (Kohlberg. 1964, Brown. 1965, Kay. 1970) ได้พบว่า การสร้างเสริมลักษณะนิสัย เพื่อให้บุคคลมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ดีงามนั้น ไม่สามารถจะปฏิบัติได้ด้วยการบอกเล่าสั่งสอนตามปกติ แต่การสร้างเสริมลักษณะนิสัยแก่เด็กนั้นต้องส่งเสริมให้คิดอย่างมีเหตุผล และ มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง โดยมีหลักการสำหรับพิจารณา และ มีการปลูกฝังทัศนคติเชิงจริยธรรมเพิ่มเติมด้วย ส่วนนักจิตวิทยา และนักจริยศึกษาในประเทศไทย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เจริญศรี ประจวบปัจฉิม. 2520, หนัส หนันนาคินทร์. 2520 : 66 - 67, สุมณ อมรวิวัฒน์. 2522 : 101) ได้ศึกษาจริยธรรมในเมืองไทย และมีความเห็นเกี่ยวกับการสอนจริยธรรม เช่นเดียวกับชาวต่างประเทศ คือควรที่จะสอนจริยธรรมโดยพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กให้สูงขึ้น ควรมีการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต และควรปลูกฝังทัศนคติเชิงจริยธรรมให้เยาวชนไทยด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

นักวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ พยายามศึกษาเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมมากขึ้น ทั้งนี้เพราะสังคมส่วนใหญ่มักจะให้ความสนใจในด้านพฤติกรรมทางจริยธรรมมาก นักวิจัยจึงพยายามตอบปัญหาในส่วนนี้ให้เด่นชัดขึ้น งานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรม ได้แก่งานวิจัยของ เครปส์ (Psychology Today : An Introduction. 1972 : 149 citing Krebs. 1964) ได้ศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมการโกง กับจิตลักษณะของบุคคลซึ่งประกอบด้วยระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพลังอีโก (ประกอบด้วยระดับสติปัญญา และความสนใจ

เอาใจใส่ของบุคคล) จากการวิจัยนี้ได้พบผลที่แสดงว่า ระดับจริยธรรมและพลังอีโก้ร่วมกัน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการโกงของผู้ถูกศึกษาอย่างเชื่อมั่นได้ กล่าวคือ ผู้มีพลังอีโก้หรือผู้มีจิตใจแกร่งนั้นจะโกงมากกว่าผู้มีพลังอีโก้ต่ำ เมื่อเขามีระดับจริยธรรมก่อนกฎเกณฑ์ แต่ถ้าเป็นผู้มีระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ และมีพลังอีโก้สูงแล้ว เขาจะมีพฤติกรรมการโกงน้อยกว่าผู้มีพลังอีโก้ต่ำอย่างเชื่อมั่นได้ งานวิจัยของ ฮาน และคนอื่น ๆ (Psychology Today : An Introduction. 1972 : 149 citing Hann and others. 1969) ได้ศึกษาพฤติกรรมของนิสิตที่เข้าร่วมขบวนการเรียกร้องทางสังคม และการเมืองซึ่งมีระดับจริยธรรมต่างกัน ผลจากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกศึกษาซึ่งมีจริยธรรมในระดับเหนือกฎเกณฑ์นั้นมาเข้าร่วมขบวนการเรียกร้องทางการเมืองถึง 80 เปอร์เซ็นต์ ส่วนนิสิตที่มีระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์จะเข้าร่วมขบวนการเรียกร้องทางการเมืองเพียง 10 เปอร์เซ็นต์ จากผลดังกล่าวนี้สรุปได้ว่า ผู้มีจริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์นั้น พลังอีโก้ และสถานการณ์ช่วยๆ ไม่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของเขามากนักเพราะเขาจะเป็นผู้ที่สามารถควบคุมตนเองได้ดีมาก การแสดงพฤติกรรมเข้าร่วมทางการเมืองจะเกิดจากอุดมคติอันสูงส่ง นอกจากนั้น การวิจัยนี้ยังพบว่า นิสิตที่มีระดับจริยธรรมก่อนกฎเกณฑ์จะเข้าร่วมขบวนการเรียกร้องทางการเมืองถึง 50 เปอร์เซ็นต์ ด้วยสาเหตุที่เกิดความขัดแย้งทางจิตใจ

การวิจัยในประเทศไทย ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับ พฤติกรรมเป็นเรื่องแรก คือ งานวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนไทย" (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิрик. 2519 และ 2520) ซึ่งได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมซื่อสัตย์ของวัยรุ่น กับ จิตลักษณะ 2 ด้าน คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคต โดยทดลองให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นวัยรุ่นชายฐานะปานกลาง และต่ำ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน เล่นเกมในห้องปฏิบัติการ จากการทดลองได้พบผลซึ่งเห็นว่า ผู้ที่ไม่โกงในการเล่นเกมหาจางวัลในห้องปฏิบัติการนั้น มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง (หมายถึงการมีจิตมุ่งมั่นที่จะแสวงหาสิ่งที่ตนต้องการ ไม่ว่าจะรอนานหรือไม่ก็ตาม) ด้วย ส่วนผู้ที่โกงนั้น คือ ผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคตสูงลักษณะหนึ่งและต่ำลักษณะหนึ่ง นอกจากนั้น

ยังได้พบผลวิจัยว่า ผู้ไม่โกงในการเล่นเกมนั้น มีทัศนคติที่ดีต่อความซื่อสัตย์ (คือมีความรู้สึกรับผิดชอบ และพอใจต่อการกระทำความซื่อสัตย์ด้วย) มากกว่าผู้ที่โกงด้วย ดังนั้น ลักษณะที่ประสานกันของ จิตลักษณะด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และทัศนคติต่อคุณธรรมความซื่อสัตย์ ทั้งสามประการนี้จึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมซื่อสัตย์ และสามารถทำนายพฤติกรรมซื่อสัตย์อย่าง เชื่อมั่นได้

การยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม

ดวงเดือน พัฒมนาวิน ได้สรุปวิจัยยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมไว้ว่ามีวิธีการดังนี้

1. การให้ความรู้ขั้นสูง วิธีการฝึกฝนเพื่อให้เด็กใช้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปนั้น ก็โดยการให้เหตุผลที่เหนือกว่าที่เด็กใช้ เพื่อให้เด็กได้รับความรู้ที่สูงกว่าที่ตนเองมีอยู่ ซึ่งเด็กจะนำไปเปรียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตน การเปรียบเทียบนี้จะก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางความคิดขึ้น และจะกระตุ้นให้เด็กเกิดการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตน เพื่อให้เกิดความสมดุล และจะช่วยให้เด็กเข้าใจ และยอมรับในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้

2. การให้แสดงบทบาท คอลลิנס กล่าวว่า วิธีเดียวที่จะทำให้คนได้คิด หรือรู้สึกแตกต่างไปจากที่เขาเป็นอยู่ได้ก็คือ ให้เขาได้แสดงออกในบทบาทที่ต่างไปจากเดิม และบทบาทนั้น ควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม ไคลเบอร์ก กล่าวว่า การสวมบทบาทได้แก่ การรับเอาทัศนคติของคนอื่นด้วย กระบวนการดังกล่าวจะทำให้มีความคิดกว้างขวาง และเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม

3. การใช้อิทธิพลกลุ่มเพื่อน ทั้งไคลเบอร์ก และเพียเจต์ ยอมรับว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็กมาก เพราะเด็กมักยึดถือ และคล้อยตามเพื่อนได้ง่าย ดังนั้น การที่ช่วยให้เขาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้โต้แย้งกันกับเพื่อน จะทำให้เขาได้รับความคิดเห็น และทัศนคติใหม่ ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ ถ้าเขาได้พิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่เขา มีอยู่ และสามารถปรับให้เข้ากันได้เขาจึงมีโครงสร้างของความรู้ และเหตุผลใหม่ขึ้นมา

4. การให้เลียนแบบจากตัวแบบ ลักษณะการเลียนแบบเป็นลักษณะหนึ่งที่เป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลทางสังคม เป็นวิธีหนึ่งที่มีมนุษย์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การเลียนแบบหรือการเทียบเคียงก็มีส่วนต้องอาศัยตัวแบบ ลักษณะและความเหมาะสมของตัวแบบเป็นสิ่งสำคัญมากในการดึงดูด และชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2522 : 46-48)

การอภิปรายกลุ่ม

การอภิปรายกลุ่ม เป็นการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความประสงค์ที่จะร่วมกันพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้มาปรึกษาหารือกัน ออกความคิดเห็นกัน เพื่อจะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ หรือการแลกเปลี่ยนความรู้ความเห็นถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับให้ทราบ ในที่สุดก็มีการตัดสินใจและตกลงใจที่จะแก้ปัญหา นั้น ด้วยหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง

กาญจนา เกียรติประวัติ (กาญจนา เกียรติประวัติ. 2524 : 73) ได้กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม คือ การสนทนาของกลุ่มบุคคลอย่างมีจุดมุ่งหมาย หรือเพื่อหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน

สุจิตต์ เนิยรชอบ (สุจิตต์ เนิยรชอบ. 2515 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การอภิปรายกลุ่ม คือ การที่กลุ่มคนที่มีความรู้ และความสนใจในเรื่องเดียวกัน หรือมีปัญหามิในเรื่องเดียวกัน หรือมีปัญหามิในทำนองเดียวกัน มาร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน บางครั้งก็เป็นการพูดในหมู่ผู้ร่วมอภิปรายด้วยกันเอง แต่ในบางครั้งก็มีผู้นำอยู่ด้วย

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้การอภิปรายกลุ่ม

การอภิปราย เป็นการแสดงออกถึงการส่งเสริมให้มีการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย ฝึกให้ผู้อภิปรายรู้จักใช้เหตุผล เคารพในเหตุผล ค้นคว้าหาความถูกต้องสำหรับปัญหาที่ขัดแย้งกัน การสอนโดยวิธีอภิปรายกลุ่มเป็นการสอนที่ทำให้ได้รู้จักคิดเป็น พูดเป็น มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนในการเรียน โดยนำเอาความคิดมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน (ชูศรี สนิทประชากร. 2525 : 214)

ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค. 2506 : 58-59) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อการศึกษาว่า "ขบวนการให้การศึกษาเกี่ยวกับความคิดและวิธีการใหม่ ๆ นั้น ขบวนการหมู่พวก (Group Process) เช่น การอภิปรายหมู่ (Group Discussion) เป็นเครื่องมือที่เหนือกว่าการปาฐกถาเป็นอย่างมาก เพราะการอภิปรายนั้นเป็นเครื่องนำไปสู่การตัดสินใจด้วยความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมกระทำด้วยความเข้าใจ"

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2521 : 64-66) ได้กล่าวถึงการอภิปรายกลุ่มว่า มีคุณค่าสำหรับสมาชิกแต่ละคน และมีคุณค่าต่อกลุ่ม ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่มจะส่งเสริมให้สมาชิกแต่ละคนได้รับการยกย่องนับถือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้ร่วมมือกับกลุ่ม และประสบความสำเร็จ โดยปกติแล้ว สมาชิกแต่ละคนจะมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มตามสัดส่วนแห่งความสามารถของตนเอง และประสบการณ์ที่เคยมีอยู่ ดังนั้นบุคคลแต่ละคนจึงเป็นสมาชิกที่สำคัญของกลุ่ม โดยให้ความช่วยเหลือกลุ่ม

2. การอภิปรายกลุ่ม จะช่วยส่งเสริมให้สมาชิกได้ใช้ความคิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์ และเพิ่มประสิทธิภาพในการพูดต่อหน้าสมาชิกในกลุ่ม

3. การอภิปรายกลุ่ม จะกระตุ้น และส่งเสริมให้บุคคลได้มีความคิดใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น โดยปกติสมาชิกในกลุ่มอาจจะได้รับปัญหาบางประการ เมื่อเขาได้มีโอกาสเข้ากลุ่ม และได้รับฟังความคิดเห็นตลอดจนประสบการณ์ของคนอื่น ๆ สมาชิกอาจจะเรียนรู้ที่จะร่วมมือกับบุคคลอื่นในแก้ไขปัญหากลุ่ม และในขณะเดียวกัน ก็อาจจะรับเอาความคิดเห็นของบุคคลอื่นในกลุ่ม มาผสมกับความคิดของตนเอง และความรู้สึกละตัวของตนเอง

4. การอภิปรายกลุ่ม จะช่วยสร้างทัศนคติด้านจิตใจที่สมบูรณ์ ในการอภิปรายกลุ่มนั้น อาจจะช่วยลดความเครียดทางจิตใจลงได้ ในขณะเดียวกันจะเป็นการเพิ่มความสามารถในการเข้ากับสังคม และนำไปสู่ความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง และความรู้สึกของตนเอง

ข้อดี และข้อเสียของการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม (โมห์มมัด อับดุลกาเดร์. 2517 : 47, อาคม จันทสุนทร และคนอื่น ๆ. 2521 : 260, สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2524 : 79) กล่าวไว้ดังนี้

ข้อดี	ข้อเสีย
1. ผู้เรียนรู้จักร่วมมือกันแสดงความคิดเห็น	1. ผู้เรียนบางคนอาจไม่แสดงความคิดเห็น
2. เป็นการฝึกเพื่อให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ	2. ผู้เรียนอาจเกิดการแตกแยกเป็นหมู่พวก
3. เป็นการเรียนให้รู้จักประชาธิปไตย	3. เนื้อหาไม่ตรงบทเรียนอาจเสียเวลาได้
4. รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม	4. อาจมีบางคนพูดมาก ผูกขาดการพูดหรือการอภิปราย
5. ฝึกให้เป็นคนรู้จักคิดแก้ปัญหา	5. การอภิปรายกลุ่มมักจะไม่ค่อยได้ผลดีถ้าหากสมาชิก ไม่ได้รับการฝึกหัดให้ทราบบทบาท และความรับผิดชอบของตนเอง
6. ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย	
7. ผู้สอนลดเวลาพูดได้มาก	
8. ผู้สอนรู้จักพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคนได้ดีขึ้น	

รูปแบบของการอภิปราย

การอภิปรายแบ่งออกเป็นรูปแบบใหญ่ ๆ ได้ 2 รูปแบบ คือ การอภิปรายกลุ่มใหญ่ที่ผู้เรียนทั้งชั้นทำหน้าที่เป็นสมาชิกของการอภิปราย กับ การอภิปรายกลุ่มย่อย คือ จัดผู้เรียนทั้งชั้นออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6-8 คน ถ้าแบ่งรูปแบบของการอภิปรายอย่างละเอียด ก็จะได้เป็น 5 รูปแบบดังนี้

1. การอภิปรายหมู่ (Panel) ประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 4-6 คน ซึ่งมีความรู้เรื่องนั้นโดยเฉพาะ จับกลุ่มสนทนากันเป็นระเบียบตามหัวข้อที่กำหนด ต่อหน้าผู้ฟังจำนวนมาก มีผู้ดำเนินการอภิปราย และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามได้ในตอนท้าย

2. การอภิปรายหมู่และซักถาม (The Forum) คือ การอภิปรายหมู่ (Panel) ซึ่งผู้ฟังสามารถซักถามได้ตลอดเวลาของการอภิปราย

3. การบรรยายหมู่ (The Symposium) คือ การปาฐกถา เกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง แต่เป็นการพูดในแง่ต่าง ๆ ตามความถนัดของผู้รู้ ตั้งแต่ 2 - 5 คน ในระยะเวลาสั้น ๆ คนละ 10 - 25 นาที ผู้บรรยายต่างคนต่างพูดเปิดโอกาสให้มีการซักถามในตอนท้าย

4. การโต้วาทิ (The debate) คือ การอภิปรายที่อาศัยไหวพริบ ปฏิภาณของสมาชิก บางครั้งไม่ได้อาศัยพื้นฐานเหตุผลและความเป็นจริงนัก แบ่งผู้อภิปรายออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายค้าน และฝ่ายเสนอ มีประธานเป็นผู้ดำเนินการโต้วาทิ และมีกรรมการเป็นผู้ตัดสินผล ผู้อภิปรายจะผลักรัน พุดสลับกันไประหว่างฝ่ายเสนอ และฝ่ายค้าน

5. การประชุมถกเถียง (Buzz session) คือ การแบ่งสมาชิกในกลุ่มใหญ่ออกเป็น กลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 6 คน ให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในเวลาประมาณ 6 นาที เพื่อ ให้คิดตั้งคำถามถามผู้บรรยาย หรือผู้อภิปรายกลุ่มใหญ่ หรือเพื่อกระตุ้นให้มีการพูดอย่างจริงจังใน ข้อโต้แย้งต่าง ๆ ต่อกลุ่มใหญ่ (กาญจนา เกียรติประวัติ. 2524 : 74-75)

ขั้นตอนในการใช้การอภิปรายกลุ่ม

กาญจนา เกียรติประวัติ (กาญจนา เกียรติประวัติ. 2524 : 73) ได้กล่าวถึงขั้นตอน ของการอภิปรายไว้ 3 ขั้น ดังนี้

1. การตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหา หรือความชัดเจนของหัวข้ออภิปราย ในกรณีที่ครู และผู้เรียนได้มีโอกาสพิจารณาปัญหา หรือหัวข้อเดียวกัน หัวข้อการอภิปรายควรมีลักษณะที่ช่วยให้ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เจตคติ ต่อกันได้

2. การรวบรวมข้อมูล และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปรายเป็นการสนทนาโดยใช้ตั้ง คำถาม และทุกคนควรมีส่วนร่วม การตั้งใจฟังก็นับเป็นการร่วมมือ ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อย่างทั่วถึง

3. การหาข้อยุติ การอภิปรายที่สามารถดำเนินไปถึงขั้นสรุปได้ว่า เป็นความสำเร็จตาม จุดมุ่งหมาย แต่ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินไปถึงขั้นนั้น ก็จำเป็นต้องมีการสรุปความอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นข้อยุติ

ชูศรี สนิทประชากร (ชูศรี สนิทประชากร. 2525 : 215-216) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นใน การสอนอภิปรายกลุ่มไว้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม

1.1 กำหนดหัวข้ออภิปราย

1.2 กำหนดตัวบุคคลที่จะดำเนินการอภิปราย

1.3 ให้ผู้ที่จะอภิปรายเตรียมศึกษาหาความรู้ พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์สำหรับการประกอบการอภิปราย

2. ขั้นอภิปราย

2.1 จัดโต๊ะเก้าอี้เป็นรูปครึ่งวงกลม

2.2 จัดโต๊ะเก้าอี้ของผู้อภิปรายไว้หน้าห้องสำหรับอภิปราย

2.3 ผู้ดำเนินการอภิปรายเข้าประจำที่ ผู้ดำเนินการอภิปรายแนะนำผู้ร่วมทราบ

2.4 ผู้ดำเนินการอภิปรายเชิญผู้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น สนับสนุนหรือคัดค้านกันในแต่ละประเด็น

2.5 ผู้ดำเนินการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็นย่อ ๆ ทีละประเด็น

2.6 ผู้ร่วมอภิปรายอาจใช้อุปกรณ์ประกอบการอภิปราย

2.7 ครูเขียนใจความสำคัญโดยย่อ บนกระดานดำ

2.8 ครูคอยดูการอภิปราย ถ้าผิดพลาด หรือบกพร่องจะได้แก้ไข

2.9 ครูคอยควบคุมดูแลมารยาทในการฟังการอภิปราย ความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การสนับสนุน และการโต้แย้ง

3. ขั้นซักถาม เมื่อการอภิปรายจบลงแล้วควรเปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ ดังนี้

3.1 ผู้ดำเนินการอภิปรายเชิญผู้สงสัยถาม

3.2 เชิญผู้ร่วมอภิปรายตอบปัญหา

3.3 เชิญผู้ฟังแสดงความคิดเห็น

4. ขั้นสรุป

4.1 ครูสรุปใจความสำคัญให้ หรือให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญส่งครู

5. ขึ้นวัดผล ดำเนินการดังนี้

5.1 ประเมินผลเกี่ยวกับมารยาทในการฟัง การพูดจาฉะฉาน เข้าใจง่าย การจดบันทึก ของผู้ฟัง

5.2 การทำข้อสอบ

5.3 การทำอุปกรณ์

การพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่ม

โคลเบอร์ก (Lickona (ed.), 1962 : 233 citing Kohlberg, 1968) ได้ศึกษาพบว่า การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนนั้นจะมีผลต่อระดับจริยธรรมของเด็ก นอกจากนั้น เด็กที่ได้ร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวออกจากเพื่อน ทั้งนี้เพราะว่า การที่เด็กได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้อภิปรายโต้แย้งกับเพื่อนนั้น จะทำให้เขาได้รับความคิดเห็นใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม และเมื่อเขาได้เปรียบเทียบระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่าที่เขาใช้อยู่เดิม และสามารถปรับให้เข้ากันได้แล้ว เขาก็จะมีโครงสร้างของความรู้ และเหตุผลใหม่ขึ้นมา ดังนั้น โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1970: 82) จึงแนะนำไว้ว่า การพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนที่เหมาะสม และสะดวกที่สุด คือ การให้เพื่อนช่วยชักจูงด้วยการอภิปรายเป็นกลุ่มในหมู่เด็กด้วยกันเอง ภายใต้การแนะนำของครู สำหรับวิธีที่ใช้กลุ่มเพื่อนอภิปรายแสดงเหตุผลต่อเด็กผู้ถูกทดลองนี้ เลอเฟอจี และวาโลชิน (Lefurgy & Waloshin, 1969) ได้เคยทดลองแล้ว โดยเขาให้กลุ่มเพื่อนแสดงเหตุผลต่อเด็กที่ถูกทดลองในระดับที่สูงกว่า หรือ ต่ำกว่าที่ผู้ทดลองมีอยู่เดิม ผลปรากฏว่าการเสนอเหตุผลโดยกลุ่มเพื่อนนี้ สามารถเพิ่ม และลดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กได้จริง และยังพบว่าผลของการเปลี่ยนแปลงระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนั้น คงทนอยู่หลังจากการฝึกผ่านไปแล้ว 100 วัน แต่สำหรับผลของการเปลี่ยนแปลงระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น มีผลคงทนมากกว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นขั้นต่ำกว่าเดิมอย่างเชื่อมั่นได้ นอกจากนั้น ยังมีการวิจัยที่

นำเอาวิธีอภิปรายในกลุ่มเพื่อนไปทดลองพัฒนาจริยธรรม โดยเปรียบเทียบกับวิธีอื่น ๆ ผู้วิจัยคือ ลัน (Lunn, 1967) เขาได้เฝ้าเทคนิคกลุ่มเพื่อน 3 แบบ คือ แบบบรรยาย อภิปราย และแสดงบทบาทสมมุติมาทำการทดลองพัฒนาจริยธรรมของเด็ก ผลปรากฏว่า การใช้กลุ่มเพื่อนอภิปราย และการให้เพื่อนออกไปบรรยาย สามารถทำให้นักเรียนในกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงระดับจริยธรรมสูงขึ้นได้ ซึ่งทั้งสองวิธีดังกล่าวนี้ ลัน พบว่าสามารถพัฒนาจริยธรรมของกลุ่มเพื่อนได้สูงกว่าวิธีแสดงบทบาทสมมุติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เอกสารการสอนจริยธรรมด้วยวิธีเบญจขันธ์

เปริ่ง กุมท (เปริ่ง กุมท. 2528 : 41 - 45) ผู้ค้นคว้าวิธีการสอนจริยธรรมได้กล่าวถึงการสอนแบบเบญจขันธ์ไว้ดังนี้

เรื่องของเบญจขันธ์ เป็นเรื่องของการยึดมั่นถือมั่นใน รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ อันเป็นขั้นตอนของการทำให้เกิดกิเลสขึ้นในจิตใจ หรือกมลสันดานของคนโดยเริ่มก่อตัวขึ้นที่ด่านแรกคือ รูป แล้วที่ผ่านการรับรู้เข้าสู่จิตใจเป็นด่าน ๆ ไป มีการปรุงแต่ง และฝังตัวเกาะอยู่ในจิตใจเพิ่มขึ้นทุกขณะ ถ้าหากไม่มีการยับยั้งเสียแต่ในด่านต้น ๆ ในทำนองเดียวกัน การยึดมั่นถือมั่นในคุณธรรมจึงน่าจะใช้ขั้นตอนของเบญจขันธ์ได้ โดยการควบคุมให้ผู้เรียนมีการกระทำทางกาย และจิตใจไปตามลำดับ ตั้งแต่การควบคุมสิ่งเร้า หรือรูป การรับรู้เข้าสู่จิตใจ หรือเวทนา สิกขาเข้าไปถึงการวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาวะธรรมที่รับเข้ามา หรือสัญญา และพิจารณาแง่ดี และชั่วภายหลังที่วิเคราะห์สังเคราะห์แล้วว่า เห็นควรยอมรับแง่ใด หรือสังขาร แล้วก็ให้ส่วนที่ยอมรับนั้นตกตะกอนเป็นส่วนหนึ่งของความรู้สึกที่ถาวรในจิตใจขึ้น หรือ กล่าวได้ว่า วิญญาณคุณธรรมได้ถูกสะสมขึ้นอีกส่วนหนึ่งแล้ว

การสอนแบบนี้ จึงลอกเลียนขั้นตอนทั้งห้าของเบญจขันธ์ เพราะเป็นวิธีธรรมชาติที่สุด เป็นเรื่องเฉพาะตัวที่สุด และถ้าจะเกิดคุณธรรมอะไรขึ้นก็เกิดขึ้นได้ลึกที่สุด นอกจากนี้ ระยะเวลาของ

การจินตนาการตามขั้นตอนทั้งห้านี้ สำหรับผู้เรียนแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไป บางทีบางคนอาจใช้เวลา นาน หรือเร็วกว่าบางคน และทั้งห้าขั้นอาจไปไวขนาดลัดนิ้วมือเดียว หรืออาจกินเวลาเป็น ชั่วโมง เป็นวัน เป็นสัปดาห์ และเป็นเดือนสำหรับบางคนก็ได้

วิธีสอนแบบเบญจขั้น มีห้าขั้นเรียงตามลำดับดังนี้

1. ขั้นกำหนด และเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป)
2. ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)
3. ขั้นวิเคราะห์เหตุผล และสังเคราะห์ความรู้สึก (ขั้นสัญญา)
4. ขั้นตัดสินใจความดีงาม (ขั้นสังขาร)
5. ขั้นก่อเกิดอุปนิสัย หรือ คุณธรรม ฝังใจ (ขั้นวิญญาน)

ทั้งห้าขั้นนี้ ขั้นแรกเท่านั้นที่เป็นขั้นของการจัดสภาวะธรรมภายนอก (รูป) เพื่อให้กายกระทบ ส่วนอีกสี่ขั้นถัดมา เป็นเรื่องของอาการกระทำทางจิต (นาม) ซึ่งจะค่อย ๆ เพิ่มความเข้มข้นทางความรู้สึกและเกิดการยอมรับขึ้นในที่สุด สิ่งขั้นหลังนี้จึงขึ้นอยู่กับการใช้คำถามให้เหมาะสมกับขั้น เพื่อให้ผู้เรียนคิดพิจารณาเห็นธรรมตามไปตามลำดับ

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า วิธีสอนแบบเบญจขั้นถือว่าขั้นนี้สำคัญมาก สิ่งเร้าจะต้องเป็นสิ่งที่สัมผัสรับรู้แล้วเกิดอารมณ์ความรู้สึก ยิ่งมากยิ่งดี ถ้ารับรู้แล้วเฉย ๆ ถือว่าใช้ไม่ได้กับวิธีนี้ นอกจากจะเป็นสิ่งเร้าที่ให้อารมณ์แล้ว ยังจะต้องแฝงลักษณะความดีความชั่ว ซึ่งสอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับคุณธรรมที่ปลูกฝังอยู่อย่างครบถ้วน หรือเป็นส่วนมาก สิ่งเร้าเหล่านี้อาจไม่ใช่มีชุดเดียว อาจมีหลายชุดเพื่อช่วยให้ครอบคลุมลักษณะของคุณธรรมนั้นอย่างครบถ้วน สิ่งเร้าดังกล่าวอาจได้แก่ การสร้างสถานการณ์ การแสดงบทบาท การละเล่น เช่น ละคร หรือหุ่นเชิดนิ้วมือ นิทานประกอบภาพ เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น การเลือกข่าวหนังสือพิมพ์เพื่อมาเล่า สมมติข่าวเกี่ยวกับ รถสิบล้อ ชนกับรถสองแถว ซึ่งรถบรรทุกพระสงฆ์ และลูกศิษย์กลับจากงานนิมนต์ฉันเพล ด้วยความคึกคะนอง และประมาทชนกับรถสองแถวแซงรถคันหน้า บังเอิญรถสิบล้อคันดังกล่าวแล่นสวนมา ทำให้เกิดประสาธนา

กันอย่างแรง คนขับถูกอัดตายคาที่นั่ง พระสงฆ์บางรูปถึงแก่กรรมภาพตรงนั้น บางรูปไปมรณภาพที่โรงพยาบาล และรับบาดเจ็บสาหัสอีกทั้งพระ และลูกศิษย์ซึ่งเป็นสิ่งเร้าสำหรับสอนโทษของการขับรถโดยคะนองหรือประมาท

ขั้นที่ 2 ขั้นรับรู้ ผู้สอนจะต้องควบคุมสิ่งเร้า และสัมผัสรับรู้ให้ถูกช่องทางของการรับรู้ อย่างแท้จริง อะไรที่เป็นสิ่งเร้าสำหรับให้เห็นต้องให้เห็น อะไรที่ต้องรับรู้ด้วยประสาทรับรู้ใดต้องให้ผ่านประสาทรับรู้ที่แท้จริง ๆ ถ้าต้องรู้รสก็ต้องให้ชิม จะให้รู้ด้วยการฟังไม่ได้ นอกจากนี้ สิ่งที่จะขาดไม่ได้ก็คือ การใช้คำถาม และแนะแนวทางการรับรู้เพื่อให้สังเกตด้วยการดู การฟัง การจับต้อง การชิมลิ้มรส และการดมกลิ่น หรือให้เข้าร่วมในสถานการณ์อย่างเต็มตัว และเพื่อไม่ให้มีอะไรขาดไปในการรับรู้เท่าที่จะสามารถทำได้

คำถามแนะแนวทางการรับรู้ ควรจะมีรูปแบบดังนี้

"เกิดเรื่องอะไรขึ้นบ้าง" หรือ "เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร"

"ใคร? ทำอะไร? ที่ไหน? เมื่อไร? ผลเป็นอย่างไร?"

สรุปแล้วในขั้นนี้ ผู้สอนจะทำสองอย่างคือ (1) เสนอเรื่องราว (2) ตั้งคำถามแนะแนวทางการรับรู้

ตัวอย่างเช่น เล่าเรื่องรถชนกันดังกล่าวให้ผู้เรียนฟัง หรือให้ผู้เรียนอ่านข่าวใน หนังสือพิมพ์ที่ตัดมาให้คนอื่น ๆ ฟังด้วย แล้วก็ตั้งคำถามทำนองที่เสนอไว้ข้างต้น เช่น "เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร?" หรือจะค่อย ๆ ถามเอาเรื่องออกมาจากกลุ่มผู้เรียนตามลำดับ ตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นนี้ทำเช่นนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์เหตุผล และสังเคราะห์ความรู้สึก วิธีของขั้นนี้ คือ การใช้คำถาม เพื่อให้ผู้เรียนคิดแยกแยะ การรับรู้ที่ผ่านมาในขั้นที่ 2 ว่า ในสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีอะไรเป็นต้นเหตุ เมื่อเกิดขึ้นแล้วมีผลเป็นอย่างไร เป็นต้น แล้วก็ใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสรุปความรู้สึกขั้นต้นที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของเขาว่า ปรัชญาการณ์ที่เขาวิเคราะห์นั้น เขารู้สึกอย่างไร รู้สึกว่าเขาเกลียดเขากลับ เขาชอบ หรือไม่ชอบ อะไรทำนองนี้หรือไม่เพียงใด

ดังนั้น ขั้นนี้เป็นขั้นของการใช้คำถามให้คิดถึงเหตุผล และถามความรู้สึกต่อจากขั้นรับรู้ รูปแบบของคำถามอาจมีดังนี้

(1) - "อะไรเป็นเหตุที่ทำให้เกิดผล (ตามเรื่องที่เสนอ) เช่นนั้นขึ้น"

- "ถ้าไม่ต้องการให้เกิดผล (ตามเรื่องที่เสนอ) เช่นนั้น ควรจะทำเช่นใด(เหตุ)?"

คำถามหลังนี้ เป็นการถามเพื่อให้คิดหาเหตุผลเชิงแย้งเหตุการณ์ ซึ่งก็ใช้ได้เหมือนกัน

ต่อไปก็ถามคำถาม สังเคราะห์รู้สึก ซึ่งคำตอบจะเป็นตามความรู้สึกในใจของผู้เรียนต่อ เหตุการณ์ที่รับรู้มา มีรูปแบบดังนี้

(2) - เธอ ฟัง (อ่าน, ดู, ลอง, ทำ, ชิม) แล้วรู้สึกอย่างไร? ในเรื่องเหตุการณ์ รกชนกัน คำถามที่หนึ่งอาจได้คำตอบทำนองว่า

"เพราะคนขับรถสองแถวประมาท จึงทำให้รถชนกัน และพระต้องตาย (มรณภาพ)" หรือ อีกคำถามหนึ่ง อาจได้คำตอบทำนองว่า

"ถ้าคนขับรถสองแถวไม่แซงขึ้นไป พระก็ไม่ต้องตาย"

คำถามที่สองเกี่ยวกับความรู้สึก ผู้เรียนอาจจะตอบทำนองว่า "ฟังแล้วรู้สึกเสียใจ" "น่ากลัว" "ไม่ชอบคนขับรถเร็วแบบนี้" ซึ่งการตอบเช่นนี้เท่ากับว่า ขั้นนี้เขากำลังสร้างความรู้สึกต่อเหตุการณ์ขึ้นในจิตใจส่วนหนึ่งแล้ว ซึ่งจะนำไปสู่การปลูกฝังความรู้สึกนึกคิดขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นตัดสินความดีงาม ขั้นนี้เป็นขั้นให้ผู้เรียนวิจารณ์ ความถูกต้อง ความดีงาม ความชั่วร้าย ความเหมาะสม ความไม่เหมาะสม ความสมควรประพฤติ หรือไม่ควรประพฤติ

การจะให้ผู้เรียนวิจารณ์ทำนองนี้ได้ ผู้สอนจะต้องตั้งคำถามให้วิจารณ์ รูปแบบของคำถามให้ วิจารณ์ควรเป็นดังนี้

"(การกระทำเช่นนั้น) ดี หรือไม่ดี" ตามด้วย "ทำไมจึงว่าดี (หรือไม่ดี)"

"(เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้) เป็นผลเสีย หรือดีแก่คนอื่น หรือแก่เราเอง" ตามด้วย "เพราะอะไร"

"(สิ่งที่เกิดขึ้นนั้น) น่ารังเกียจ หรือน่ายกย่อง" ตามด้วย "ทำไมจึงน่ารังเกียจ (หรือน่ายกย่อง)"

"สังคมจะเป็นเช่นไรถ้ามีคนทำแบบนี้"

คำตอบเชิงวิจารณ์ส่วนดีไม่ดีนี้ ถ้าผู้เรียนวิจารณ์ได้ก็เท่ากับในใจของเขามีความดีมาตัดสินสิ่งที่เขาได้วิเคราะห์ และรู้สึกในขั้นก่อน ๆ ทำให้เขาถึงความดีเข้ามาไว้ในใจได้อีกชั้นหนึ่ง

อย่างตัวอย่างเรื่องรถชนกัน เขาจะวิจารณ์ว่า

"มันเป็นผลเสีย เพราะทำให้พระต้องตาย (มรณภาพ)"

"คนแบบนี้น่ารังเกียจ เป็นคนเลว เพราะคิกคะนองไม่เข้าเรื่อง"

"ถ้าคนขับรถเป็นแบบนี้ อีกหน่อยก็ตายกันหมด"

แสดงว่าผู้เรียนเริ่มรู้สึกว่า การขับรถโดยประมาทและคิกคะนองนั้นไม่ดี ในทางตรงกันข้าม เขายังรู้สึกว่า คนขับรถน่าจะขับด้วยความเรียบร้อยไม่ประมาท

ความดีในเรื่องนี้ เริ่มเข้ามาในใจ หรือความรู้สึกของเขามากขึ้น แต่การตัดสินเชิงวิเคราะห์ค่าในขั้นนี้เขาอาจยังยึดค่านิยมที่เป็นประเพณีฐานของสังคม หรือเอาตามสังคมอยู่

ขั้นที่ 5 ขั้นก่อเกิดอุปนิสัย หรือคุณธรรมฝังใจ ขั้นนี้เป็นขั้นของการใช้คำถามเพื่อโน้มน้า (ความดี หรือความรู้สึกอันชอบธรรม) เข้ามาไว้ในใจของตน เป็นคำถามที่ถามให้ผู้เรียนตอบโดยคิดถึงใจตนเองเป็นที่ตั้ง รูปแบบของคำถามในขั้นนี้ อาจมีดังนี้

"ถ้าเป็นเธอ เธอจะทำเช่นนั้นหรือไม่" และอาจตามด้วย "เพราะอะไร"

"ถ้าเป็นเธอ เธอจะทำอย่างไร" และอาจตามด้วย "เพราะอะไร"

ในกรณีเรื่อง โทษของการประมาทในการขับรถ ผู้เรียนจะต้องนึกถึงใจตนเองว่าเขาจะทำหรือไม่อย่างคนขับรถสองแถว ถ้าเขาตัดสินใจว่า เขาไม่ทำอย่างนั้นเด็ดขาด แปลว่าในใจเขายอมรับรับคุณค่าของความไม่ประมาทขึ้นในความรู้สึกของจิตใจแล้ว

การสอน หรือปลูกฝังความรู้สึกทั้ง 5 ขั้นนี้ เป็นการต่อเนื่องกันชนิดแทบไม่มีตะเข็บเลย จะเห็นว่าแต่ละขั้นตอนเหมือนขั้วไขว้ทำในขั้นต่อไปซึ่งก็เป็นเช่นนั้นที่แยกนี้ก็เหมือนการแสดงการบริหารร่างกายแบบบิดจิ้งหะ แต่ถ้าบิดจิ้งหะหรือทำติดต่อกันไปแล้วมันจะกลืนกันไปเป็นธรรมชาติ แทบมองไม่ออกว่ามันต่อกันตรงไหน แต่ผู้ชำนาญย่อมสามารถจับได้ด้วยการสังเกตการใช้คำถาม เพราะ

คำถามเป็นตัวบ่งความต้องการของการคิดแต่ละขั้น และมีรูปแบบของมันโดยเฉพาะอยู่แล้ว

คุณธรรมหนึ่ง ๆ ควรจะเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าให้ต่างกันเพื่อไม่ให้เกิดการเบื่อหน่ายแต่ขั้นตอนและรูปแบบของคำถามก็คงขึ้นพื้นฐานเหมือนที่กล่าวไว้ในขั้นที่ 2 - 5 ทุกประการ

สิ่งที่เราต้องการเป็นผลสุดท้ายว่า จากการสอนคุณธรรมหนึ่งด้วยสิ่งเร้าแปลก ๆ กัน คุณธรรมนั้นเกิดขึ้นมากหรือน้อย หรือเกิดขึ้นหรือไม่ในผู้เรียนแต่ละคน เราจะต้องมีการวัดกันเหมือนกับการสอบจิตนั่นเอง เรื่องนี้ต้องอาศัยเครื่องมือวัด ที่ผู้เชี่ยวชาญทางการวัดทัศนคติหรือค่านิยมจะช่วยให้เราได้ คำถามของข้อสอบจิตแบบนี้ จะไม่ถามจากเหตุการณ์ในเรื่อง (ของสิ่งเร้า) ต่าง ๆ ที่ผ่านมาแต่เป็นการถามถึงความรู้สึกที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคนในแต่ละคุณธรรมออกมา คำถามที่ถามจะถามตรง ๆ ไม่ได้ ต้องถามอ้อมแบบ Verbal Projective Technique ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อความแสดงสถานการณ์ที่สมมติขึ้นแล้วให้ผู้ตอบคิดว่า เขาเองเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยหรือคิดว่าควรทำหรือไม่ควรทำอะไรในสถานการณ์ดังกล่าวมากน้อยเพียงใด

จากวิธีการที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วิธีสอนแบบเบญจชั้นนี้มีส่วนคล้ายคลึงกับขั้นการสอนด้านความรู้สึก (Affective Domain) ของบลูม (Bloom, 1964 : 95) ซึ่งแบ่งลำดับขั้นการสอนเป็น 5 ขั้น เหมือนกัน พอจะเปรียบเทียบได้ดังตาราง 2 นี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบ การจัดลำดับขั้นการสอนด้านความรู้สึกของบลูม (Bloom) กับ ลำดับขั้นการสอนจริยศึกษาโดยวิธีเบญจชั้น

ลำดับขั้นการสอนด้านความรู้สึกของบลูม (Bloom)	ลำดับขั้นการสอนจริยศึกษาโดยวิธีเบญจชั้น
1. ขั้นการรับรู้ (Receiving)	1. ขั้นเสนอสิ่งเร้า (รูป)
2. ขั้นตอบสนอง (Responding)	2. ขั้นใช้คำถามเพื่อการรับรู้ (เวทนา)
3. ขั้นเห็นคุณค่า (Valuing)	3. ขั้นใช้คำถามเพื่อวิเคราะห์กับเหตุผลและ สังเคราะห์ความรู้สึกเบื้องต้น (สัญญา)

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับขั้นตอนการสอนด้านความรู้สึกรู้สึกของบลูม(Bloom)	ลำดับขั้นตอนการสอนจริยศึกษาโดยวิธี เบญจชั้น
4. ขึ้นจัดระบบ (Organization)	4. ขึ้นใช้คำถามเพื่อตัดสินความดีงาม (สังขาร)
5. ขึ้นเกิดกิจนิสัย (Characterization)	5. ขึ้นใช้คำถามประเมินคุณธรรมส่วนตัว ก่อเกิดอุปนิสัย (วิญญาน)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดลองสอนจริยศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในต่างประเทศ มีดังนี้

โจนส์ และมอริส (Jones, V. and Morris. 1956 : 781 - 783) ได้ทำการวิจัยพฤติกรรม และความรู้ด้านจริยธรรมของเด็ก พบว่าพฤติกรรม และความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมของเด็กมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก การสอนความรู้ทางศีลธรรมที่โรงเรียนไม่สามารถจะชักจูงเด็กให้แสดงคุณค่าทางจริยธรรมได้ ทั้งนี้เพราะสังคม ครอบครัว ความต้องการ และความรู้สึกของเด็ก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญกว่าการสอนศีลธรรมของโรงเรียน ฉะนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการสอนจริยธรรม และศีลธรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วน แบนดูรา (Bandura. 1965 : 264 - 272) ได้ศึกษาอิทธิพลของการใช้การเสริมแรงทางสังคม และพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของเด็กโดยกลุ่มทดลองมีอายุระหว่าง 5-11 ขวบ จำนวน 165 คน โดยสุ่มแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้ดูแบบผู้ใหญ่แสดงการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ขัดกับที่เด็กเป็นอยู่ กลุ่มที่ 2 ให้ดูแบบแต่ไม่มีการเสริมแรงเมื่อเด็กตอบสนองตามแบบ กลุ่มที่ 3 ไม่มีการแสดงแบบ แต่เด็กที่แสดงการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ไม่ตรงกับที่เป็นอยู่จะได้รับการเสริมแรง หลังจากทดลองแล้ว ทดสอบระดับการตัดสินใจทางจริยธรรม พบว่า การใช้พฤติกรรมเป็นแบบอย่างมีผลต่อ

การปรับปรุง การตัดสินจริยธรรมของเด็ก ด้วยการให้วาจาเป็นแบบในการตัดสินจริยธรรมให้เห็นผล การทดลอง ทั้งที่การอธิบายนั้น ชัดกับจริยธรรมที่เด็กมีอยู่เดิม โดยไม่ต้องมีการเสริมแรง ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่ามีการเลียนแบบผู้ใหญ่เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องเป็นชั้นจริยธรรมเดิมที่เด็กมีอยู่

ในต่อมา ทูเรียล (Turiel 1966 : 611 - 618) ได้วัดจริยธรรมของเด็กวัยร่นตอน ต้น แล้วให้เด็กแสดงเป็นบุคคลในเรื่อง ซึ่งมีปัญหา และไปขอคำแนะนำจากเพื่อนสองคน เพื่อนสอง คนนี้จะแนะนำไปคนละทาง โดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นเดียวกัน เด็กบางคนจะได้รับคำแนะนำ ที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งชั้น บางคนจะได้รับคำแนะนำที่สูงกว่าของตนถึงสองชั้น บางคนได้รับฟังคำแนะนำที่ต่ำกว่าระดับของตนหนึ่งชั้น เด็กบางคนไม่ได้รับประสบการณ์ดังกล่าวเลย หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า เด็กที่ ได้รับคำแนะนำประเภทที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งชั้นนั้น มีพัฒนาการทางจริยธรรม มากที่สุด และเป็นลักษณะพัฒนาการที่สามารถแผ่ขยายไปยังปัญหาอื่นได้ด้วย และต่อมา เลอเฟอจี และวาโลชิน (LeFurgy and Waloshin. 1969 : 104 - 110) ได้ทดลองยกระดับจิตใจของ เด็กโดยใช้กลุ่มเพื่อน คือให้เด็กที่ได้รับการทดลอง รับฟังเหตุผลจากเพื่อน ๆ ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่เพื่อน ๆ เสนอนั้น มีอิทธิพลอย่างรุนแรงถึงขั้นสามารถเพิ่ม หรือ ลดขั้นการพัฒนาทาง จริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทนวัดได้หลังจากการฝึก 100 วัน และความคงทนในการ เปลี่ยนแปลงระดับจริยธรรมที่สูงขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นขั้นต่ำกว่า และในปี ค.ศ. 1975 ได้มี การศึกษาพฤติกรรมเอื้อเฟื้อโดย มิดลสกี ไบรอัน และบริคแมน (Midlasky Bryan and Brickman. 19754 : 321 - 328) ได้ศึกษาผลการใช้แม่แบบ และรางวัลที่มีต่อการฝึกพฤติกรรม เอื้อเฟื้อ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรด 6 จำนวน 72 คน แม่แบบที่ใช้ในการทดลองมี 3 ลักษณะ คือ แบบเอื้อเฟื้อ แบบเป็นกลาง และแบบละโมภ การทดลองใช้สถานการณ์ที่สร้างขึ้นโดยให้เล่นเกมส์ อย่างหนึ่ง เมื่อเล่นชนะจะได้รับรางวัลมูลค่า 4 เซนต์ ส่วนพฤติกรรมเอื้อเฟื้อนั้น ให้รางวัลโดยใช้ คำพูดยกย่อง ผลการวิจัยพบว่า แม่แบบ และรางวัลที่เป็นคำพูดยกย่อง มีอิทธิพลต่อการปลูกฝัง พฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

บิสกิน และ ฮอสกิสสัน (Biskin and Hoskisson. 1977 : 407-425) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการจัดโครงการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจจากจรรยาบรรณคดี และการอ่านเรื่องราว โดยใช้นักเรียนในระดับ 4 - 5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แล้ววัดจริยธรรมตามแบบวิธีของโคลเบอร์ก จากนั้นก็ทดลองโดยกลุ่มทดลองมีการจัดโครงสร้างการอภิปรายกลุ่มอย่างมีระบบ ครูใช้คำถาม 3 แบบ คือ คำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ดีความ และการประเมินเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสมมุติบทบาทของตนเองไป ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายเป็นไปตามธรรมชาติ จากนั้นทดสอบระดับจริยธรรมในตอนหลัง ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายอย่างเป็นระบบ ที่ให้โอกาสผู้เรียนให้อยู่ในบทบาทในเรื่อง สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญนั้นหมายความว่า ผู้สอนสามารถพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้โดยให้เขาได้มีโอกาสอภิปราย ขณะที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ทำให้เขาต้องกระทำบทบาทต่าง ๆ กันมาก จากผลงานวิจัยในต่างประเทศ พบว่า การสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม และการพัฒนาจริยธรรมนั้น มีได้หลายวิธี เช่น การอภิปราย การใช้แม่แบบ กลุ่มเพื่อน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับชั้นประถมศึกษา ควรที่จะได้มีการใช้วิธีการสอนอย่างเหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในประเทศไทยมีผู้วิจัยไว้หลายท่าน เช่น

สุภาพรณ พวงจันเพชร (สุภาพรณ พวงจันเพชร. 2520 : 84) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัย" ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีธรรมดา กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนทั้งสองแบบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีแนวโน้มที่จะพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีธรรมดา นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการสอบหลังเรียนครั้งที่สอง ซึ่งห่างจากการสอบ หลังจากการเรียนครั้งที่หนึ่ง เป็นเวลาหนึ่งเดือน เกี่ยวกับทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นกว่านักเรียน

ที่เรียนวิธีธรรมดา และยังสามารถที่จะคงทัศนคตินี้ไว้ได้ หลังจากการเรียนรู้ไปแล้วหนึ่งเดือน ในขณะที่นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบธรรมดา ไม่มีทัศนคติเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น หรือเลวลง

การวิจัยในประเทศไทย ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับ พฤติกรรมเรื่องแรก คือ งานวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนไทย" (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ ณีญะ ประจวบปัจฉิก. 2520) โดยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นกับการใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคต กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายฐานะปานกลาง และต่ำใน กรุงเทพมหานคร 300 คน เล่นเกมส์ในห้องปฏิบัติการ จากการทดลองพบว่าจิตลักษณะด้านการใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และทัศนคติต่อคุณธรรม ความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมซื่อสัตย์ และความสามารถทำนายพฤติกรรมซื่อสัตย์อย่างเชื่อมั่นได้ และในปีต่อมา สุริยา เหมตะศิลป (สุริยา เหมตะศิลป. 2521 : 125) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม กับสติปัญญา และการยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ผลการศึกษพบว่า การใช้เหตุผลเชิง จริยธรรม ระดับสติปัญญา และการยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้นนั้น มีความสัมพันธ์กันในทาง บวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่เมื่อหาความสัมพันธ์กันเป็นคู่ ๆ พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการยอมรับตนเองมีความสัมพันธ์กัน แต่การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับระดับสติปัญญาไม่มีความ สัมพันธ์กัน นอกจากนั้นการยอมรับตนเอง กับระดับสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กันด้วย ส่วนการประยุกต์ การใช้วิธีสอนในสมัยพุทธกาล / ประดิษฐ์ พรหมเสนา (ประดิษฐ์ พรหมเสนา. 2523 : 83) ได้ศึกษาเรื่องการนำวิธีสอนในสมัยพุทธกาลมาใช้สอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 56 คน ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่เรียนจากวิธีสอน ประยุกต์จากวิธีสอนสมัยพุทธกาล ซึ่งได้แก่ วิธีสอนแบบบรรยายอุปมาอุปมัย แบบธรรมสากัจฉา แบบ ปุจฉาวิสัชนา และแบบไตรสิกขา มีการเรียนรู้ โดยมีขนิมเลขคณิต คะแนนหลังสอนสูงขึ้นกว่าก่อนสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนประยุกต์ จากวิธีสอนสมัยพุทธกาล ดีกว่า นักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ตามความคิดเห็นของครูไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05

พรรณี สิมปีวัฒนา (พรรณี สิมปีวัฒนา. 2523 : 54) ได้ศึกษาวิธีการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษพบว่า หลังจากสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนพัฒนาการทางทัศนคติทางจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังจากสอนไปแล้ว 1 เดือน ทัศนคติทางจริยธรรมยังคงเดิมเท่ากับหลังสอนใหม่ ๆ สำหรับพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์นั้น ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. 2524 : 52) ได้ทำการทดลองใช้แม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคนิคแม่แบบดังกล่าว ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยกลุ่มทดลองมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น ส่วน สมใจ สุริยะกุล (สมใจ สุริยะกุล. 2523 : 62-66) ได้สร้างบทเรียนสื่อประสมเพื่อใช้สอนจริยศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนไทยพุทธ และไทยมุสลิม ผลการศึกษพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มสูงขึ้นว่าการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในด้านความมีวินัยแห่งตน นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีวินัยแห่งตนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โกศล มีคุณ (โกศล มีคุณ. 2524 : 122) ได้ศึกษาเรื่อง "การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสวมบทบาทของนักเรียนชั้นประถมศึกษา" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 1914 คน อายุ 9 - 11 ปี จากโรงเรียนสามลักษณะในจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนตัวแทนในชนบท โรงเรียนชุมชนของชนบท และโรงเรียนในเมืองเขตละ 1 แห่ง นักเรียนได้รับการจัดเข้ากลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม 4 กลุ่ม เพื่อใช้ในการฝึกแบบต่าง ๆ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้รับการฝึกสวมบทบาทรวมกับการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกสวมบทบาทอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 ได้รับการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียว กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุมในการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ใช้วิธีเรียนด้วยตนเองจากบทเรียนสำเร็จรูปประกอบกับวิธีการร่วมกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน ส่วนการฝึกสวมบทบาทใช้วิธีการร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างเดียวกทุกกลุ่มใช้เวลาในการฝึก 15 ครั้ง ครั้งละ 60-100 นาที ฝึกทุกวันวันละครั้ง ผลการศึกษพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะสวมบทบาทสูงกว่ากลุ่ม

ความคมอย่างเด่นชัด และกลุ่มที่ได้รับการฝึกสองด้านให้ผลเท่าเทียมกับกลุ่มฝึกด้านเดียว เมื่อพิจารณา ลักษณะของบุคคลประกอบการฝึกพบว่า ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสับสนุนมาก มีคะแนนการ สวมบทบาทหลังฝึกสูงกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมแบบรักสับสนุนน้อย ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้ เหตุผลมากจะเป็นผู้ที่มีการคิดแบบเอกนิยมสูง และผู้ที่มีการสวมบทบาทสูงเป็นผู้มีคะแนนการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มของผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ความสามารถในการ สวมบทบาทเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่ ใช้ทำนายคะแนนความสามารถในการสวมบทบาท และคะแนนใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังการฝึกได้ดี ตัวแปรสำคัญที่ใช้ทำนายคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมคือ ระดับความสามารถในการสวมบทบาท ถิ่นที่อยู่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก การคิดแบบเอกนิยม การทำงานของมารดา และการอบรมเลี้ยงดู แบบใช้เหตุผล โกศล มีคุณ ได้สรุปว่าการที่ได้พบว่าความสามารถในการสวมบทบาท และการใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนต่างจังหวัด จะพัฒนาได้จากการฝึกอบรมระยะสั้น และผู้ที่มีลักษณะ บางประการแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกัน ทำให้การวิจัยนี้มีประโยชน์อย่างยิ่ง ทางด้านจริยศึกษา และอาจนำวิธีการ และเนื้อหาไปใช้ในวงกว้างได้อย่างดี

สมเดช สีแสง (สมเดช สีแสง. 2525 : 59-61) ได้ศึกษาการทดลองสอนการยกระดับ เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษพบว่า ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการสอน โดยใช้หนังสือใบงานประกอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามแผน การสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม

เลอเฟอจี และ วาโลชิน (Lefurgy and Waloshin. 1969 : 104 - 110) ได้ ทำการทดลองยกระดับจิตใจของเด็ก โดยใช้การอภิปรายจากกลุ่มเพื่อน คือ ให้เด็กที่ถูกทดลอง รับฟังเหตุผลจากการอภิปรายของกลุ่มเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่เพื่อน ๆ เสนอนั้น มีอิทธิพล อย่างมากสามารถเพิ่มหรือลดขึ้นการพัฒนาด้านจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทนวัดได้ หลังจากการฝึก 100 วัน และความคงทนในการเปลี่ยนแปลงระดับจริยธรรมสูงขึ้น มีมากกว่าการ เปลี่ยนแปลงในชั้นต่ำกว่า

แบลท และ โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1975 : 52 - 53 citing Blatt and Kohlberg n.d.) ได้ทดลองพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มในห้องเรียนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 4 ห้องเรียน และแต่ละห้องเรียนนั้น ประกอบด้วยผู้เรียนซึ่งมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3 ชั้น คือ มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้น 2 - 4 การฝึกนั้น ใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในหมู่เด็กเรียนด้วยกัน โดยใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมใช้เวลาฝึก 1 ภาคเรียน ผลปรากฏว่า การฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มนั้น ทำให้กลุ่มทดลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเชื่อมั่นได้ และเมื่อทดสอบอีกครั้งหลังจากการฝึก 1 ปี ก็ยังพบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองยังสูงกว่าของกลุ่มควบคุม และในปีเดียวกัน เซลแมน และลีเบอร์แมน (Selman and Liberman, 1975 : 712 - 716) ได้ทดลองใช้นิสส์มสตริปที่มีเสียงประกอบ ในการเสนอเรื่องราวในการสอน ร่วมกับการอภิปรายปัญหาจริยธรรม กับนักเรียนเกรด 2 พบว่า มีผลในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าไม่ใช้นิสส์มสตริป นั่นคือ การใช้สื่อช่วยเสนอเรื่องราวปัญหาให้เด็ก ทำให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่มในประเทศ มีดังนี้

สกล เทียงแท้ (สกล เทียงแท้, 2525 : 103) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสถานสังคมแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 256 คน ผลการศึกษานพบว่า การฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม สามารถทำให้ผู้ที่ได้รับการฝึก มีพัฒนาการในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูง และต่ำแต่เดิมนั้น จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกันแต่หลังจากการฝึกแล้วพบว่าผู้ที่อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูงจะได้ประโยชน์จากการฝึกมากกว่าผู้ที่อยู่ในบรรยากาศต่ำ ผลที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ได้พบผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง จะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงตั้งแต่ก่อนฝึก แต่พอหลังฝึกปรากฏว่ากลุ่มดังกล่าวมีพัฒนาการในจิตลักษณะนี้ มากกว่ากลุ่มที่เรียนอ่อนด้วยส่วนในด้านบุคลิกภาพนั้น ก่อนฝึก และหลังฝึก ผู้มีบุคลิกภาพเก็บตัว แสดงออก จะใช้เหตุผลไม่

แตกต่างกัน และพบว่าผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงนั้น ได้แก่ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนการทดลองสูงด้วย

✓ ปรีชา ศรีสมยศ (ปรีชา ศรีสมยศ. 2528 : 93) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการแสดงบทบาทสมมุติ กับกลุ่มที่สอนด้วยการใช้อภิปรายกลุ่ม ซึ่งผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติ กับการใช้การอภิปรายกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนจริยศึกษาด้วยวิธีแบบจันทน์

งานวิจัยการสอนแบบแบบจันทน์ ที่เผยแพร่แล้วในขณะนี้ มีเพียงงานวิจัยเดียว คือ ของ พรทิพย์ มหัทธนวงศ์วาน (พรทิพย์ มหัทธนวงศ์วาน. 2530) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากการสอนแบบแบบจันทน์ และการสอนปกติซึ่งผลปรากฏว่า การเรียนรู้ทางด้านทักษะคิดเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแบบจันทน์สูงกว่าการเรียนรู้ทั้งสองด้านนั้นของนักเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

จากงานวิจัยที่กล่าวมานี้พอจะสรุปได้ว่า การสอนแบบแบบจันทน์นี้ ก็สามารถที่จะพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ เช่นเดียวกับการสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม แต่ยังไม่สามารถที่จะบ่งชี้ได้อย่างแน่ชัดได้ว่าวิธีสอนวิธีใดจะสามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ดีกว่ากัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานไว้ว่า การสอนจริยธรรมเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยศึกษาโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีแบบจันทน์ให้ผลแตกต่างกัน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผลการสอนจริยธรรมเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม กับวิธีแบบจันท์
แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2531 ของโรงเรียนวัดมณีนิลดิการาม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียน 90 คน
วิธีการสุ่มตัวอย่าง

1. สุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนวัดมณีนิลดิการาม 2 ห้อง จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3 ห้อง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก ได้นักเรียนจำนวน 60 คน
2. สุ่มรายชื่อนักเรียนที่ได้ในข้อ 1 ออกเป็นสองกลุ่ม ๆ ละ 20 คน ด้วยวิธีการจับสลาก
3. การกำหนดกลุ่มใดเป็นกลุ่มทดลอง ก. กลุ่มใดเป็นกลุ่มทดลอง ข. โดยวิธีการจับสลากอีกครั้งหนึ่ง

2. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้

เป็นเนื้อหาวิชาจริยศึกษา เรื่อง ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
ความซื่อสัตย์ หน้าที่และความรับผิดชอบ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

3.1 แผนการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจขั้น

3.2 สื่อเพื่อใช้เป็นสิ่งเร้าในการสอนด้วยวิธีการใช้การอภิปรายกลุ่ม และวิธีเบญจขั้น มีสื่อทั้งสิ้น 4 ชนิด ในการสอนคุณธรรม 4 หัวข้อ ๆ ละ 1 สื่อ สื่อทั้ง 4 ชนิด ได้แก่ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ บทบาทสมมติ

3.3 แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

4.1 การสร้างแผนการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

4.1.1 ศึกษาเนื้อหา ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ความซื่อสัตย์ หน้าที่และความรับผิดชอบ

4.1.2 สร้างแผนการสอน โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแก้ไข

4.1.3 นำแผนการสอนไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุเหร่า-บ้านดอน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร เพื่อดูความสนใจต่อการเรียน ความเข้าใจในภาษา เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมของนักเรียน

4.1.4 นำผลมาปรับปรุงแก้ไข แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปทดลอง

4.2 การสร้างแผนการสอนจรรยาวิชา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยวิธีแบบจันทน์

4.2.1 ศึกษาเนื้อหา ความคิดรวบยอด และ จุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาจรรยาวิชา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องความมีระเบียบวินัย ความเชื่อเพื่อพ่อแม่และเสียสละ ความซื่อสัตย์ หน้าที่และความรับผิดชอบ

4.2.2 สร้างแผนการสอน โดยใช้การสอนวิธีแบบจันทน์ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแก้ไข

4.2.3 นำแผนการสอนไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุเหร่า บ้านดอน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร เพื่อดูความสนใจต่อการเรียน ความเข้าใจภาษา และ เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมของนักเรียน

4.2.4 นำผลมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปทดลอง

4.3 การสร้างสื่อเพื่อให้เป็นสิ่งเร้า ในการสอนด้วยวิธี การใช้การอภิปรายกลุ่ม และ วิธีแบบจันทน์

4.3.1 ข้าราชการหนังสือพิมพ์ คัดข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทย 10 ข่าว แล้วนำไปให้ผลิตปรินท์มา วิชานโยบายเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่สอนในระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คนช่วยพิจารณาให้เหลือเพียง 1 ข่าว โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- ก. เป็นข่าวที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมา
- ข. เป็นข่าวที่สอดคล้องกับจรรยาวิชาในหัวข้อคุณธรรม ความมีระเบียบวินัย
- ค. เป็นข่าวที่มีความยากง่ายเหมาะกับวัยของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5
- ง. เป็นข่าวที่มีเรื่องราวใกล้ตัวเด็กที่ทำให้สามารถเข้าใจเรื่องราวได้เป็นอย่างดี

4.3.2 รายการวิทยุเพื่อการศึกษา เป็นรายการวิทยุเพื่อการศึกษาประเภทละคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาคุณธรรมเรื่อง ความเชื่อเพื่อพ่อแม่และเสียสละและนำมาเขียนเป็นบทวิทยุ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วจึงนำมาบันทึกการลงในเทปคาสเซต จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

4.3.3 รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นรายการที่ใช้สอนคุณธรรมความซื่อสัตย์ โดย พรทิพย์ มัททรวงศ์วาน สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับ การสอนจริยศึกษา ที่เรียนจากการสอนแบบเบญจชั้น เมื่อ พ.ศ. 2530

4.3.4 บทบาทสมมติ เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาคุณธรรมเรื่อง หน้าที่และความรับผิดชอบ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ เมื่อผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องแล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจอีกครั้งหนึ่ง

4.4 การสร้างแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นแบบวัดที่สร้างขึ้นโดย ดร.โกศล มีคุณ จำนวน 10 ข้อ และผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวของ ดร.โกศล มีคุณ อีก 10 ข้อ แบบวัดจะประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาทางด้านจริยธรรม ในแต่ละเรื่องจะลงท้ายด้วยปัญหา หรือคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบคิดตัดสินใจให้เหตุผลว่า ถ้าเขาเป็นบุคคลในเรื่อง เขาควรตัดสินใจอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจเช่นนั้น แล้วเขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบให้ตรงตามข้อ และช่องว่างดังตัวอย่าง

(๑) ข้าพเจ้าตั้งใจจะไปชมภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง มีคนเข้าคิวคอยซื้อตั๋วเป็นแถวยาวมาก และถ้าไปต่อคิว ตั๋วอาจหมดเสียก่อน ข้าพเจ้าจะ

[] เข้าคิว

[] แขงคิว

เพราะ _____

การตรวจให้คะแนนระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างทำการตรวจโดยผู้วิจัย จากนั้นนำผลการตรวจไปให้ประธานกรรมการ และ กรรมการ พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง การพิจารณาคำตอบ พิจารณาว่าคำตอบมีเหตุผลอยู่ในระดับขั้นที่เท่าใดของโคลเบอร์ก ถ้าอยู่ในขั้นที่ 1 จะได้ 1 คะแนน ขั้นที่ 6 ได้ 6 คะแนน แต่ละข้อจะมีคะแนนอยู่ระหว่าง 1 - 6 คะแนน

หลังจากสร้างแบบวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมแล้ว นำแบบวัดไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สร้างขึ้นใหม่ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ว่า แต่ละสถานการณ์ สามารถวัดคุณลักษณะ ที่ต้องการได้หรือไม่ โดยมีเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

1. เป็นบุคคลที่มีผลงานทางการเขียนและงานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรม หรือ
2. มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือ
3. เป็นบุคคลที่ทำการสอนหรือได้ศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรม ไม่ไยกว่า 3 ปี

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน คือ

1. ผศ.ดร. โกศล มีคุณ
2. ผศ. ไพโรจน์ เบาใจ
3. ผศ. สมพร ชมอรรถ

นำแบบวัดไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร แล้วนำมาตรวจให้คะแนน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยแบ่งกลุ่มสูง 25 % กลุ่มต่ำ 25% แล้วนำไปทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test ได้ค่า t-test ตั้งแต่ 17.906 - 2.333 เป็นแบบวัดจำนวน 15 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตร Alpha-Coefficient (ส่วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 170 - 172) ได้ค่าความเชื่อมั่น .7241

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ Randomized Control Group-Posttest only Design (ส่วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 219)

2. การดำเนินการทดลอง

- 2.1 โดยใช้การทดลองที่ละกลุ่ม ใช้เวลาย่อยละ 4 วัน วันละ 1 เรื่อง ใช้เวลา

ทั้งหมด 4 วัน 4 เรื่อง

2.2 ทำการทดลองโดย

2.2.1 กลุ่มทดลอง ก. จัดให้เรียนโดยใช้การสอนโดยวิธีอภิปรายกลุ่ม โดยใช้เวลาประมาณ 60 นาที

2.2.2 กลุ่มทดลอง ข. จัดให้เรียนโดยใช้การสอนโดยวิธีแบบจั่นรี่ โดยใช้เวลาประมาณ 60 นาที

3. การวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หลังจากการสอนแต่ละคุณธรรมจบแล้ว ทำการวัดผลทันที โดยใช้แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละคุณธรรม

4. นำผลการทดลองไปตรวจให้คะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าเฉลี่ย (ชุกรี วงศ์รัตน์ 2530 : 40)

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

2. การหาค่าความแปรปรวน (ชุกรี วงศ์รัตน์ 2530 : 74)

สูตร

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

3. การทดสอบนัยสำคัญของความแปรปรวน (ชุกรี วงศ์รัตน์ 2530 : 178)

สูตร

$$F = \frac{S_1^2}{S_2^2}$$

3. หาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มทดลอง ก. และ กลุ่มทดลอง ข.

โดยใช้ T-test แบบ Independent (ซุศรี วงศ์วิริยะ 2530 : 179)

สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง เพื่อให้เข้าใจได้ตรงกัน ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
t	แทน	อัตราส่วนไคสำคัญทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้อภิปรายกลุ่มกับการสอนโดยวิธีแบบจันท์ ซึ่งมีสมมติฐานว่า ผลการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการใช้อภิปรายกลุ่มกับการสอนโดยวิธีแบบจันท์แตกต่างกัน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และกลุ่มที่สอนโดยวิธีเบญจจันท์

กลุ่มตัวอย่าง	N	X	S ²	t
สอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม	20	54.55	22.7868	1.5438
สอนโดยวิธีเบญจจันท์	20	51.95	33.9447	
t .05 , 40 = 2.021				

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการใช้เหตุผล-เชิงจริยธรรม หลังการสอนเจริญศึกษา เพียงระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ของกลุ่มที่สอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และกลุ่มที่สอนโดยวิธีเบญจจันท์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และ การสอนโดยวิธีเบญจชั้น ซึ่งสรุปลำดับขึ้น และผลการศึกษา ค้นคว้าได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบผลการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้ การอภิปรายกลุ่ม กับการสอนโดยวิธี เบญจชั้น

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ผลการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม กับ การสอนโดยวิธีเบญจชั้น แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน วัดมิ่งเมืองการาม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากร 3 ห้องเรียน มา 2 ห้องเรียน โดยวิธีจับสลาก นำรายชื่อนักเรียนทั้ง 2 ห้องมาคละกัน แล้วจับสลากอีกครั้งหนึ่ง เพื่อกำหนดกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ได้ดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 สอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

กลุ่มทดลอง 2 สอนโดยวิธีเบญจจันทร์

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ใช้เวลาทั้งสิ้น 4 วัน

ทดลองสอนกลุ่มละ 1 ชั่วโมง ต่อ 1 วัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

3.1 แผนการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

3.2 แผนการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยวิธีเบญจจันทร์

3.3 สื่อที่ใช้เป็นสื่อเร้าในการสอน ได้แก่

3.3.1 ข่าวจากหนังสือพิมพ์ 1 ข่าว

3.3.2 ละครวิทยุเพื่อการศึกษา 1 เรื่อง

3.3.3 ละครโทรทัศน์เพื่อการศึกษา 1 เรื่อง

3.3.4 บทบาทสมมุติ 1 เรื่อง

3.4 แบบวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 15 ข้อ

4. การดำเนินการทดลอง

4.1 ทำการสอนนักเรียนกลุ่มที่ 1 สอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 2 สอนโดยวิธีเบญจจันทร์

4.2 หลังจากสอนเสร็จแต่ละครั้ง ให้นักเรียนทำแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่วัดเหตุผลเชิงจริยธรรมในคุณธรรมที่เรียน

4.3 ตรวจสอบผลการทำแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แล้วนำผลมาวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กับ กลุ่มทดลอง 2 โดยทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test แบบ Independent

สรุปผลการทดลอง

จากการเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรม ภายหลังจากเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจจันทร์ มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และเรียนโดยวิธีเบญจจันทร์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากผลการทดลองปรากฏว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ไม่แตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะกลุ่มนักเรียนทั้งสองได้มีโอกาสเรียน และได้แสดงกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ วิธีการสอน และกิจกรรมในการเรียนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มโดยการให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ปัญหา ในสถานการณ์ที่นำมาเป็นสื่อ เมื่อนักเรียนได้รับฟังเหตุผลจากเพื่อน ๆ ซึ่งเป็นเหตุผลใหม่ ๆ ผู้เรียนจะนำมาเปรียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตนเอง ในการเปรียบเทียบครั้งนี้ผู้เรียนจะเกิดการขัดแย้งทางความคิด หรือเกิดความไม่สมดุลย์ทางความคิดขึ้น ความไม่สมดุลย์นี้จะเป็เครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตน เพื่อให้เกิดความสมดุลย์ใหม่ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และยอมรับเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้ การอภิปรายกลุ่มจึงเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้เรียน ส่วนวิธีการสอน และกิจกรรมการเรียนโดยวิธีแบบจันทน์นั้น ผู้เรียนต้องคิดตอบปัญหาอยู่ตลอดเวลา และคำถามนั้นเป็นคำถามที่เพิ่มความเข้มข้นทางความรู้สึกละเพื่อส่งเสริมความรู้สึกที่ลึกซึ้งแท้จริงของผู้เรียนแต่ละคนในแต่ละคุณธรรมออกมา นอกจากนั้นแล้วผู้เรียนก็ยังได้รับฟังคำตอบของผู้อื่นด้วย ซึ่งเท่ากับรับทราบทัศนคติของผู้อื่น รับรู้แนวคิด และความรู้สึกของผู้อื่น การได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหา การได้รับรู้ทัศนคติ แนวคิด และความรู้สึกของผู้อื่นนี้ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดแตกต่างไปจากเดิม ดังนั้นการสอนโดยวิธีแบบจันทน์จึงเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้น เช่นเดียวกับการสอนโดยการใช้อภิปรายกลุ่ม

นอกจากนี้ จากการศึกษาผลการวิจัยด้านการอภิปรายกลุ่มของ บิสกิน และฮอสกิสสัน (Biskin and Hoskisson. 1977 : 407 - 415) ได้ทดลองสอนจริยธรรม โดยวิธีการจัดโครงสร้างการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจยาก จากวรรณคดี และการอ่านเรื่องราว กับนักเรียนระดับ 4 , 5 ผลปรากฏว่า การอภิปรายอย่างมีระบบที่ให้โอกาสให้ผู้เรียนอยู่ในบทบาทในท้องเรื่องสามารถเปลี่ยนการตัดสินใจด้านจริยธรรม ในระดับที่สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยของเลอเฟอจี และ วาโลชิน (Lefurgy and Waloshin 1969 : 104 - 110) ได้ศึกษาการยกระดับจิตใจของเด็กโดยใช้การอภิปรายกลุ่มจากเพื่อน ผลปรากฏว่าเหตุผลที่เพื่อน ๆ เสนอมา นั้น มีอิทธิพลอย่างมาก สามารถเพิ่ม หรือลดขั้นตอนการพัฒนาทางจริยธรรมได้ ผลการวิจัยของ สกล เทียงแท้ (สกล เทียงแท้. 2525 : 103) ได้ศึกษาผลการใช้การอภิปรายกลุ่ม ในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสังคมที่แตกต่างกัน ผลปรากฏว่า การฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่มสามารถทำให้ผู้ได้รับการฝึกฝนพัฒนาการ ในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างเชื่อมั่นได้สูง จากผลการวิจัยของ สง่า วุฒิประจักษ์ (สง่า วุฒิประจักษ์. 2531 : 76 - 77) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถ ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอน แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่า ผู้เรียนที่เรียนแบบกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า ผู้ที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู กรมวิชาการ อย่างเชื่อมั่นได้ จากผลการวิจัยของพรทิพย์ มหัทธนวงศ์วาน (พรทิพย์ มหัทธนวงศ์วาน 2530 : 54) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบ ผลการเรียนรู้จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ เรียนจากการสอนแบบเบญจขันธ์และการสอนปกติ ผลปรากฏว่า การเรียนรู้ทางด้านเหตุผลเชิง จริยธรรมของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบเบญจขันธ์สูงกว่าการเรียนรู้ทางด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียน ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างเชื่อมั่นได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยทั้งทางด้าน การใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจขันธ์ ต่างส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม สูงกว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ เพราะฉะนั้น จากผลการวิจัย ของ ปิสกิน และ ฮอสกิสสัน, เลอเฟอจี และวาโลชิน และสกล เทียงแท้ สง่า วุฒิประจักษ์ และพรทิพย์ มหัทธนวงศ์วาน จึงมีส่วนสนับสนุนงานวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้ว่าผล ที่นักเรียนได้รับจากการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มและการสอนโดยวิธีเบญจขันธ์ ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ น่าจะมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมดีพอ ๆ กัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

1.1 ควรให้ผู้เรียนจริยศึกษาได้เรียนจากการสอนโดยวิธีต่าง ๆ เช่น โดยการ
ใช้การอภิปรายกลุ่ม การสอนโดยวิธีเบญจขันธ์ ในการฝึกยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม

1.2 การสอนจริยศึกษาโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจขันธ์
ควรใช้สลับกันไป มิฉะนั้นอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อ นอกจากนั้น สถานการณ์ที่ใช้เป็นสื่อ
ต่าง ๆ กันไป เช่น ข่าวจากหนังสือพิมพ์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ บทบาทสมมติ ซึ่งจะทำให้
ผู้เรียนสนใจ และสนุกกับการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ตัวแปรที่น่าศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ทักษะคิดเชิงจริยธรรม
พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิธีสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดย
การใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจขันธ์ ด้วยการทดลองกับผู้เรียนระดับอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. "จริยธรรมในสังคมไทย." ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน.

หน้า 18. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี 2522.

กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีการสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.

โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสอน

บทบาทสมมติของนักเรียนประถมศึกษา. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528.

คมเพชร ฉัตรศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

จรรยา สุวรรณทัต, ดวงเดือน นันทมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบเจจิก. พื้นฐานความเข้าใจ

ทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชหัตถเลขารัชกาลที่ 5 ทรงมีไปมากับสมเด็จพระ

พระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นิพนธ์การ, 2472.

ชม ภูมิภาค. "การรับปฏิบัติตามความคิดและวิธีการใหม่." ใน ศูนย์ศึกษา. หน้า 58 - 59.

ม.ป.ท., พฤศจิกายน 2506.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ

จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2530.

ชูศรี สนิทประชากร. การประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิชาการพิมพ์, 2525.

ดวงเดือน นันทมนาวิน. การพัฒนจริยธรรม : ตำราจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรม

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2520.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จิกโก. จริยธรรมของเยาวชนไทย : รายงานการวิจัยฉบับที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

เดช วิโย. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนักเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน. ปรินญาณินทร์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

พิศนา เขมมณี และคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.

ประดิษฐ์ พรหมเสนา. การนำวิธีการสอนสมัยพุทธกาลมาใช้ในการสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

ประเสริฐศรี เอื้อนรินทร์. ทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์. ปรินญาณินทร์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

ปรีชา ศรีสมยศ. การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติและการใช้การอภิปรายกลุ่ม ระดับประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณินทร์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

เป็รื่อง กุมุท "วิธีสอนจริยศึกษาแบบเบญจขั้น." ใน วารสารข้าราชการ 30(2) : 41-45; กุมภาพันธ์ 2528.

แปลก สนธิรักษ์ และวิทย์ วิศุ์เวทย์. "จริยธรรมในสังคมไทย." ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. หน้า 82 กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.

- พโล่ หันนาคินทร์. การสอนคำนิยาม. พิมพ์โลก : แผนกเอกสารการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์โลก, 252๑.
- พรทิพย์ มัทธนวางศ์วาน. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากการสอนแบบแบบจ๊วซ์ และ การสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 253๑. อัดสำเนา.
- พรรณี สิมปีพัฒนา. การใช้วิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อัดสำเนา.
- ไพโรจน์ เบาลี. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาสุขศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาปลาย โดยใช้สื่อไลต์ประกอบเทปด้วยวิธีการต่าง ๆ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.
- มานิชย์ ดัฒนาชัย "ปัญหาการถ่ายทอดจริยธรรมกับอนาคตของชาติ." ใน คุรุปริทัศน์ 5(9) : 41-48 ; กันยายน 2523.
- เมธี บิลันธนานท์ "การสอนจริยศึกษาในโรงเรียน" ใน คุรุปริทัศน์ 7(1) : 54-59 ; มกราคม 2525.
- โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. จิตวิทยาและเทคนิคการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ หรือ การศึกษาในระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรแพริทัศน์, 2517.
- ระวี ภาวิไล "จริยธรรมในสังคม" สภาการศึกษาแห่งชาติ 13(5) : 2 ; มิถุนายน-กรกฎาคม 2522.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร จำกัด, 2528.
- วิชาการ, กรม "โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนจริยธรรม" ใน รายงานผลการวิจัย กรุงเทพฯ : ธนประดิษฐ์การพิมพ์, 2527.

- _____ แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย (การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย 22 - 27 มกราคม). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2523.
- วินัย เกษมเศรษฐ์. "สิ่งที่ควรทำในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา." ใน รวมคำบรรยายและการประชุมกลุ่ม เรื่องการส่งเสริมจริยศึกษา. หน้า 1 - 6 กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, มิถุนายน 2523.
- วีรยุทธ วิเชียรโชติ. คู่มือครูจริยศึกษาภาคปฏิบัติ เรื่องแนวการสอนจริยศึกษา. กรุงเทพฯ : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2520.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435 - 2507. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2507.
- _____ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2520.
- ✓ สกล เคียงแท้. ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่แตกต่างกัน. ปรินญาโนนท์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- สงบ สักขะ. "หลักสูตรปัจจุบันและการสอนการอบรมนักเรียน" รวมคำบรรยายและผลการประชุมกลุ่มเรื่องการสอนส่งเสริมจริยศึกษา. หน้า 6-7 กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, มิถุนายน 2523.
- สง่า วุฒิประจักษ์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาโนนท์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

สมใจ สุริยะกุล. การสร้างบทเรียนสื่อประสมในวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในอำเภอ
ปะเหลียน จังหวัดตรัง. ปรินญาไนน์ คศ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

สมชาย สิงห์พันธุ์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองใน
การสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการสอนแบบซินดีเคท และการสอน
ตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร : ปรินญา
ไนน์ คศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

สมเดช สีแสง. การทดลองสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
ปรินญาไนน์ คศ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
อัดสำเนา.

สมเดช สีแสง. "จริยธรรมในสังคมไทย" ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน.
กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.

สุจิต ฝ้ายรชอบ. การอภิปรายแบบต่าง ๆ. กรุงเทพฯ : ศุภสภา, 2515.

สุภาพรรณ พวงจันเพชร. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรมเสริมสร้าง
ลักษณะนิสัย" ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6. วิทยาไนน์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อัดสำเนา.

สุมน อมรวิวัฒน์. "การปลูกฝังค่านิยมในตัวเอง" ใน คุรุปริทัศน์. ฉบับความรู้เกี่ยวกับเด็ก. หน้า
100 - 103 ม.ป.ท., มกราคม 2522.

สุรวิชัย ศิริวิชัย. "การสอนจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา" ประชาศึกษา 29(8). มีนาคม
2521.

สุริยา เหมตะศิลป์. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม ระดับสติปัญญา และการยอมรับตนเองของเด็ก
วัยรุ่นตอนต้น. ปรินญาไนน์ คศ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2521. อัดสำเนา.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่, 2524.

อาคม จันทสุนทร และคนอื่น ๆ. "ลดเวลาการสอน." ใน นวัตกรรมที่น่าสนใจ. กรุงเทพฯ :
โครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน, 2511.

อำนวย ทะพิงค์แก และชยันต์ วรธนะภูมิ. "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักศึกษา." ใน
วารสารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หน้า 39-40. ม.ป.ท. มิถุนายน-กรกฎาคม
2522.

Bandura, A. Principles of Behavior Modification. New York : Holt,
Rinehart and Winston, Inc., 1965.

Biskin, Donald S. and Kenneth Koskisson. "An Experimental Test of the
Effect of Structured Discussions of Moral Dilemmas Found in
Children's Literature on Moral Reasoning," in The Elementary School
Journal. 77(5). p : 407 - 415, 1977.

Bloom, B.S. and others. Taxonomy of Educational Objectives. Handbook II
Affective Domain David McKay Company, Inc., N.Y., 1964.

Jones, V. and Morris. "Relations of Temperament to the Choice of Values,"
in Journal of Abnormal Social Psychology. 53. p : 781 - 783, May, 1956.

Kohlberg, Lawrence. "Development of Moral Character and Moral Ideology,"
in Review of Child Development Research. V.L., p : 83 - 432,
Hartford, Connecticut Printer, Inc., 1964.

_____ "Education for Justice : A Modern Statement of the Platonic
View," in Moral Education : Five Lectures. p : 57 - 84, Massachusett,
Cambridge, Harvard University Press, 1970.

____ "Moral Education for a Social in Moral Transition," Educational Leadership. 33(1). p : 52 - 53, October, 1975.

Lefurgy, W.G. and G.W. Waloshin. "Immediate and Longterm Effects of Experimentally Induced Social Influence in the Modification of Adolescents Moral Judgements," in Journal of Personality and Social Psychology. 18(12). p : 104 - 110, December, 1969.

Lickona, Thomas. (ed). Moral Development and Behavior Theory Reserch, and Social Issues. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1976.

Lunn, A.J. "The Effects of Group Techniques on the Attitude Held by Children Toward Moral and Spiritual Values," in Dissertation Abstracts. 28(5). p : 1734 - A, November, 1967.

Midlasky, F.G., J.H. Bryan and P. Brichman. "Aversive Approval : Internation Effects on Modeling and Reinforcement on Altruistie Behavior," in Children Development. 44. p : 321 - 325, 1975.

Psychology Today : An Introduction. p : 149, 2nd ed., Del Mar, Califonia, GRM Book, 1972.

Selman, Robert L. and Marcus Liberman. "Moral Education in The Primary Grades : An Evaluation of a Development Curriculum, " in Journal of Educational Psychology. 67(5). p : 712 - 716, 1975.

7 Turiel, Elliot. "An Experimental Test of the Sequentiality of Development Stages in the Child's Moral Judgement, " (in) Journal of Personality and Social Psychology. 3(6). p : 611 - 618, June, 1966.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ค่าสถิติของการวิเคราะห์แบบวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณ

ตาราง 4 ค่าสถิติของการวิเคราะห์แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

ค่า X_H , X_L , S^2_H , S^2_L , t ที่ได้จากการวิเคราะห์แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม จากการเรียน
จริยศึกษา ด้วยการสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม และ การสอนโดยวิธีเบญจจันทร์

ข้อที่	X_H	X_L	S^2_H	S^2_L	t
1	3.4	2.7	0.800	1.187	7.439*
2	3.9	3.1	1.044	0.943	8.502*
3	3.9	2.8	0.539	0.980	15.299*
4	3.5	3.2	1.268	1.446	2.333*
5	3.9	2.8	0.943	1.166	11.000*
6	4.1	2.7	0.831	1.100	15.301*
7	4.2	2.7	0.748	1.005	18.072*
8	3.9	3.1	0.831	1.136	8.584*
9	4.4	2.9	1.020	1.136	14.691*
10	3.9	3.2	0.943	1.166	7.000*
11	3.8	2.5	0.980	0.806	15.366*
12	3.9	2.7	0.943	1.418	10.733*
13	4.0	2.7	0.632	0.900	17.906*
14	3.5	3.0	0.671	1.414	5.061*
15	4.0	3.0	0.894	1.183	10.163*

$$t_{.05, 18} = 2.101$$

จากตาราง 4 แสดงว่าข้อสอบทุกข้อ มีอำนาจจำแนก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

ภาคผนวก ข.

- แผนการสอน
- สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน
- แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

แผนการสอนจริยศึกษา โดยวิธีเบญจจันทร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องความมีระเบียบวินัย

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

หลังจากนักเรียนเรียนเรื่องความมีระเบียบวินัยแล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงความรู้สึกเชิงจริยธรรมในการเห็นด้วยกับพฤติกรรมมีระเบียบวินัย และไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมไม่มีระเบียบวินัยได้
2. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมในการเลือกตัดสินใจที่จะกระทำตามพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีระเบียบวินัย หรือไม่กระทำตามพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่มีระเบียบวินัยได้

เนื้อหา

ระเบียบวินัย คือ ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ จรรยาบรรณ กฎหมาย หรือ ข้อตกลง ที่สังคมยอมรับ ถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เนื่องจากคนต้องอยู่เป็นหมู่เหล่า ถ้าหมู่ใดขาดระเบียบวินัยย่อมก่อให้เกิดความวุ่นวาย ระส่ำระสายเดือดร้อน เนื่องจากการขัดแย้งกันในหมู่สมาชิกของสังคมนั้น ตัวอย่างของระเบียบวินัยเช่น

- ระเบียบวินัยในโรงเรียน เช่น ต้องแต่งกายเรียบร้อย มาโรงเรียนทันเวลา ไม่ออกนอกห้องเรียน หรือนอกโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต
- ระเบียบวินัยในสังคม เช่น ข้ามถนนตรงทางม้าลาย ไม่สูบบุหรี่บนรถประจำทาง รักษาความสะอาดของบ้านเมือง ปฏิบัติตนตามกฎหมาย
- ระเบียบวินัยในตนเอง เช่น ไม่ตื่นสาย เก็บของเป็นระเบียบ ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคมอย่างสม่ำเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง

แนวคิดและหลักการ

ความมีระเบียบวินัย เป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม สังคมใดมีระเบียบวินัยที่เหมาะสม และสมาชิกในสังคมปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้สังคมนั้นมีความสงบเรียบร้อย ไม่วุ่นวาย อีกทั้งผู้ที่มีระเบียบวินัยก็จะมีชีวิตอย่างสงบสุข ไม่เดือดร้อน

วิธีสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นเสนอสิ่งเร้า ซึ่งเป็นข่าวจากหนังสือพิมพ์ เป็นเรื่องที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการสอนคุณธรรมความมีระเบียบวินัย เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว จึงเริ่มขั้นที่ 2-5 ซึ่งเป็นคำถามตามลำดับขั้นของเบญจชั้น

ขั้นที่ 2 คำถามขั้นการเรียนรู้

แนวตอบ

1. จากข่าวที่อ่าน ผู้ที่ไม่ทำตามระเบียบของสังคมคือ	1. คนขับรถบรรทุก
2. รถบรรทุกฝ่าฝืนระเบียบอย่างไร	2. -บรรทุกของเกินฝักัด
-บรรทุกของเกินที่กฎหมายกำหนด
3. จากการที่รถบรรทุกฝ่าฝืนระเบียบ ทำให้เกิดอะไรขึ้น	3. -ถนนชำรุดเสียหาย
-ผู้ใช้รถใช้ถนนได้รับความเดือดร้อน
4. ผู้ที่ขับรถบรรทุกน้ำหนักเกิน จะถูกลงโทษอย่างไร	4. ถูกจับ

ขั้นที่ 3 คำถามขั้นวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ลึก

1. ทำไมจึงต้องมีกฎหมายกำหนดน้ำหนักการบรรทุกของรถบรรทุก	1. - เพื่อไม่ให้ถนนรับน้ำหนักมากเกินไป
- เพื่อความปลอดภัย
2. ทำไมผู้ขับรถบรรทุกจึงบรรทุกน้ำหนักเกิน	2. เพื่อที่จะได้ขนส่งของได้มาก ๆ

3. การที่บรรทุกน้ำหนักเกิน ทำให้ถนนชำรุด มีผู้ใดเดือดร้อนหรือไม่อย่างไร 4. ถ้าไม่ต้องการให้ถนนชำรุดก่อนเวลา ผู้ขับรถควรทำอย่างไร 5. ผู้ที่ขับรถน้ำหนักเกิน ตนเองจะเดือดร้อนด้วยหรือไม่ 6. ถ้าผู้ขับรถบรรทุกทุกคัน บรรทุกของตามที่กฎหมายกำหนด ถนนจะเป็นอย่างไรและคนใช้รถใช้ถนนอื่น ๆ จะเป็นอย่างไร	3. -ถนนพัง การขับรถก็จะไม่สะดวก และอาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย -ถนนพังทำให้รถชำรุดได้ง่าย ต้องเสียเงินซ่อม -ถนนชำรุดทำให้ต้องขับรถอย่างช้าๆ เสียเวลา 4. ไม่ขับรถที่บรรทุกน้ำหนักเกินที่กฎหมายกำหนด 5. -เดือดร้อนเพราะจะต้องถูกจับดำเนินคดี -เดือดร้อนเพราะอาจเกิดอันตราย 6. ถนนจะไม่ชำรุดเสียหายเร็วเกินไป คนใช้รถใช้ถนนก็จะปลอดภัย และไม่มีความเดือดร้อนในเรื่องถนนเสียหาย

ขั้นที่ 4 คำถามขึ้นตัดสินความดีงาม

1. การกระทำของผู้ที่ขับรถบรรทุกน้ำหนักเกิน น่ารังเกียจ หรือน่ายกย่องเพราะอะไร 2. การที่ตำรวจจับผู้ที่บรรทุกน้ำหนักเกิน เป็น การถูกต้อง หรือไม่ เพราะอะไร 3. ถ้าต้องการให้ถนนซึ่งเป็นสาธารณะสมบัติ ใช้ได้นาน ๆ ไม่ชำรุดเสียหาย ผู้ขับรถบรรทุกควรทำอย่างไร	1. น่ารังเกียจเพราะทำให้ถนนเสียหาย ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน 2. -ถูกต้องเพราะคนขับไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย -ถูกต้องเพราะผู้ขับรถบรรทุกน้ำหนักเกิน ทำให้ถนนซึ่งเป็นของส่วนรวมเสียหาย 3. ไม่บรรทุกน้ำหนักมากเกินไปกว่าที่กฎหมายกำหนด

ขั้นที่ 5 คำถามขึ้นก่อเกิดอุปนิสัย หรือคุณธรรมฝังใจ

1. ถ้านักเรียนเป็นผู้ขับรถบรรทุก นักเรียนจะขับรถที่บรรทุกน้ำหนักเกิน หรือไม่ เพราะอะไร	1. -ไม่บรรทุกน้ำหนักเกิน เพราะ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายจะทำให้ตนเองเดือดร้อนต้องถูกจับ -ไม่ เพราะผู้อื่นจะต้องเดือดร้อนเนื่องจากถนน

ชำระผู้ที่ใช้รถอื่น ๆ ก็จะไม่สะดวก

-ไม่ เพราะไม่อยากทำผิดกฎหมาย คนดีควร

ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

2. ถ้านักเรียนมีอาชีพขับรถบรรทุก นักเรียน
จะปฏิบัติอย่างไร เพราะอะไร

2. ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ทำผิดกฎหมาย เช่น ไม่
บรรทุกน้ำหนักเกิน เพราะตัวเองก็จะต้องถูก
จับ และผู้อื่นก็จะใช้รถใช้ถนนอย่างไม่เดือดร้อน

แผนการสอนจริยศึกษา โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องความมีระเบียบวินัย

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

หลังจากนักเรียนเรียนเรื่องความมีระเบียบวินัยแล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงความรู้สึกเชิงจริยธรรมในการเห็นด้วยกับพฤติกรรมมีระเบียบวินัย และไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมไม่มีระเบียบวินัยได้
2. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมในการเลือกตัดสินใจที่จะกระทำตามพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีระเบียบวินัย หรือไม่กระทำตามพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่มีระเบียบวินัยได้

เนื้อหา

ระเบียบวินัย คือ ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ จรรยาบรรณ กฎหมาย หรือ ข้อตกลง ที่สังคมยอมรับ ถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เนื่องจากคนต้องอยู่เป็นหมู่เหล่า ถ้าหมู่ใดขาดระเบียบวินัยย่อมก่อให้เกิดความวุ่นวาย ไร้สาระสายเดือดร้อน เนื่องจากการขัดแย้งกันในหมู่สมาชิกของสังคมนั้น ตัวอย่างของระเบียบวินัยเช่น

- ระเบียบวินัยในโรงเรียน เช่น ต้องแต่งกายเรียบร้อย มาโรงเรียนทันเวลา ไม่ออกนอกห้องเรียน หรือนอกโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต
- ระเบียบวินัยในสังคม เช่น ข้ามถนนตรงทางม้าลาย ไม่สูบบุหรี่บนรถประจำทาง รักษาความสะอาดของบ้านเมือง ปฏิบัติตนตามกฎหมาย
- ระเบียบวินัยในตนเอง เช่น ไม่ตื่นสาย เก็บของเป็นระเบียบ ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคมอย่างสม่ำเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง

แนวคิดและหลักการ

ความมีระเบียบวินัย เป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม สังคมใดมีระเบียบวินัยที่เหมาะสม และสมาชิกในสังคมปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้สังคมนั้นมีความสงบเรียบร้อย ไม่วุ่นวาย อีกทั้งผู้ที่มีระเบียบวินัยก็จะมีชีวิตอย่างสงบสุข ไม่เดือดร้อน

วิธีสอน

ขั้นที่ 1 ขึ้นเสนอสิ่งเร้า ซึ่งเป็นข่าวจากหนังสือพิมพ์ เป็นเรื่องที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการสอนคุณธรรมความมีระเบียบวินัย

ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ละ 5 คน ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มมีหน้าที่ดำเนินการอภิปรายกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มมีหน้าที่ จดบันทึกการอภิปราย การอภิปราย ให้นักเรียน อภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

1. จากข่าวที่นักเรียนอ่าน ผู้ซึ่งบรรณาธิการกระทำผิดกฎหมายอย่างไร
 2. จากการที่บรรณาธิการกระทำผิดกฎหมาย ทำให้เกิดผลอะไรขึ้นบ้าง
 3. ผู้เดือดร้อนที่เกิดจากการที่บรรณาธิการทำผิดกฎหมายมีใครบ้าง และเดือดร้อนอย่างไร
 4. ถ้าต้องการให้ถนนซึ่งเป็นสาธารณะสมบัติ ใช้งานได้นาน ๆ ไม่ชำรุดเสียหายก่อนเวลาอันสมควร ผู้ซึ่งบรรณาธิการควรทำอย่างไร
 5. การกระทำของผู้ซึ่งบรรณาธิการทำผิดกฎหมาย น่ารังเกียจ หรือ น่ายกย่อง เพราะอะไร
 6. ถ้านักเรียนเป็นผู้ซึ่งบรรณาธิการ นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร และ เพราะอะไร
- นักเรียนจึงปฏิบัติตนเช่นนั้น

ขั้นที่ 3 ให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ออกมาสรุปผล การอภิปรายกลุ่มของตน

ขั้นที่ 4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป เกี่ยวกับคุณธรรมความมีระเบียบวินัย

แผนการสอนจริยศึกษา โดยวิธี บทบาทสมมติ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
คุณธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ เสียสละ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หลังจากนักเรียนเรียนเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละแล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงความรู้สึกเชิงจริยธรรม ในการเห็นด้วยกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หรือไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ได้
2. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมในการเลือกตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หรือไม่กระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละได้

เนื้อหา

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คือการแสดงความมีน้ำใจต่อผู้อื่นด้วยการให้ การแบ่ง การบริจาค ทรัพย์สิน สิ่งของ หรือแรงงาน ให้แก่บุคคลที่ควรให้

การเสียสละ คือการให้สิ่งที่เราควรจะได้รับ หรือมีสิทธิจะได้รับ หรือมีอยู่แล้ว ให้แก่ผู้อื่น เช่น การสละสิทธิ สละความสุขสบายที่จะได้รับ

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เป็นคุณธรรมที่ผู้ปฏิบัติต้องการช่วยผู้อื่นให้มีความสุขขึ้นพ้นจากความทุกข์ที่ประสบอยู่ ซึ่งการแสดง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละทำได้ดังนี้เช่น

1. ด้านกำลังกาย คือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายเท่าที่จะช่วยได้ เช่น ช่วยผู้อื่นทำงาน
2. ด้านวาจา ได้แก่การช่วยเหลือให้คำแนะนำ หรือนุเคราะห์ใจเมื่อผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนมีปัญห

3. ด้านกำลังสติปัญญา ได้แก่การแสดงความคิดเห็นในทางที่ถูกต้อง เมื่อมีมุมมอง ความรู้ความคิด ตามกำลังสติปัญญาของตน

4. ด้านกำลังทรัพย์ ได้แก่การแบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภค หรือเงินทองให้แก่ ผู้ขัดสน หรือบริจาคตามความจำเป็นของสังคม

5. ด้านจิตใจ คือเห็นใจและเต็มใจช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นประสบความทุกข์ยาก ยินดี เมื่อผู้อื่นมีความสุข อกุศลให้ความผิดของผู้อื่น

แนวคิดและหลักการ

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ผู้ประพฤติปฏิบัติ จะมีความสุข ได้รับความรัก ยกย่อง นับถือ จากผู้อื่น อีกทั้งสังคมก็มีความสุข

วิธีสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นเสนอสิ่งเร้า ซึ่งเป็นละครวิทยุเพื่อการศึกษา เรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และ เสียสละ เมื่อนักเรียนฟังแล้วจึงเริ่มขั้นที่ 2-5 ซึ่งเป็นคำถามตามลำดับขั้นของเบญจขั้น

ขั้นที่ 2 คำถามขั้นการรับรู้

แนวตอบ

1. ในเรื่องนี้อย่าทำอะไรบ้าง	1. -ช่วยคนโดนรถชน
-กลับบ้านแล้วเรื่องให้ลูก ๆ ฟัง
-สั่งสอนลูกให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. คนที่ขับรถมอเตอร์ไซด์ชนทำอย่างไร	2. -ขับรถหนี
3. ชาวบ้านที่พบเห็นเหตุการณ์ทำอย่างไร	3. ช่วยเหลือ เรียกรถให้พาไปหาหมอ
4. อาการของผู้หญิงที่ถูกรถชนเป็นอย่างไร	4. ขาหัก และมีบาดแผลตามตัว

5. ลูก ๆ ที่ฟังพ่อเล่าเรื่องที่เกิดขึ้น ถ้าลูก ๆ
พบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหมือนพ่อ ลูกจะช่วย
หรือไม่
5. ช่วย

ขั้นที่ 3 คำถามขั้นวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้สึก

1. นักเรียนคิดว่าถ้า พ่อ และ ชาวบ้านไม่
ช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกกรรณ เหตุการณ์ต่อไป
น่าจะเป็นอย่างไร
 2. ทำไมพ่อและชาวบ้านจึงช่วยผู้หญิงคนนั้น
 3. จากเรื่องที่นักเรียนฟังนักเรียนชอบผู้เป็น
พ่อหรือไม่ เพราะเหตุใด
 4. ถ้าสังคมของเรา มีคนแบบพ่อ และ แบบ
ชาวบ้านที่ช่วยเหลือคนเจ็บ มาก ๆ สังคม
 5. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร กับคนขับรถ
มอเตอร์ไซด์
1. -ผู้หญิงนั้นอาจต้องตาย
-ผู้หญิงคนนั้นจะเจ็บปวดบาดแผลมาก
-สามี และลูก ๆ คงเสียใจมากที่ไม่มีคน
ช่วยเหลือ
 2. -ช่วยเพราะความสงสารที่เห็นผู้หญิงนั้นได้
รับความบาดเจ็บ
-ช่วยเพราะเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี
 3. -ชอบ เพราะผู้เป็นพ่อมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น
-ชอบ เพราะพ่อเป็นคนดีมีความเอื้อเฟื้อ
เผื่อแผ่
 4. สังคมจะมีความสงบ คนจะมีความสุขมีการ
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 5. -เกลียด ไม่ชอบ
-คนขับรถมอเตอร์ไซด์เป็นคนเลว

ขั้นที่ 4 คำถามขั้นตัดสินความดีงาม

1. การกระทำของพ่อ และชาวบ้านน่ายกย่อง
สรรเสริญ หรือไม่ เพราะเหตุใด
 2. การกระทำของคนขับรถมอเตอร์ไซด์น่ารัง-
เกียจ หรือน่ายกย่อง เพราะอะไร
1. น่ายกย่องสรรเสริญ เพราะเป็นการช่วย
ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บให้ได้รับความปลอดภัย
 2. น่ารังเกียจเพราะเป็นการทำให้ผู้อื่นเดือด-
ร้อน แล้วยังไม่มีความน้ำใจช่วยเหลือ เป็นคน
ใจดำ

<p>3. ถ้าคนที่ขับมอเตอร์ไซด์ไม่หนี แต่มาขอโทษ
ผู้หญิงที่ถูกชน แล้วพาส่งโรงพยาบาล
นักเรียนคิดว่าผู้หญิงที่ถูกชนจะคิดอย่างไร
รู้สึกอย่างไร</p> <p>4. นักเรียนคิดว่าผู้หญิงที่ถูกรถชนคิดอย่างไร
กับคนขับมอเตอร์ไซด์</p> <p>5. ผู้หญิงที่ถูกรถชนจะคิดอย่างไรกับพ่อ และ</p> | <p>3. ผู้หญิงคนนั้นคงจะให้อภัย เพราะคนชนไม่ได้
ตั้งใจ ผู้หญิงคนนั้นก็เลยหายโกรธที่ยอมรับผิดชอบ
และพาไปส่งโรงพยาบาล</p> <p>4. -คิดว่า เป็นคนเลวมาก ชนชนผู้หญิงจนได้รับ
บาดเจ็บและขาหักแล้วไม่ยอมรับผิดชอบและช่วย
เหลือ เป็นคนโหดร้ายและใจดำ
-คิดว่าเป็นคนเลว ใจคอ โหดเหี้ยม</p> <p>5. คิดว่าเป็นคนดีมีน้ำใจ เห็นผู้อื่นมีความทุกข์ก็
ช่วยเหลือ</p> |
|--|---|

ขั้นที่ 5 เป็นคำถามขึ้นก่อนเกิดอุปนิสัย หรือคุณธรรมฝังใจ

<p>1. ถ้านักเรียนเป็นผู้ขับมอเตอร์ไซด์แล้ว
เกิดอุบัติเหตุชนคน นักเรียนจะทำอย่างไร
เพราะเหตุใด</p> <p>2. ถ้านักเรียนพบเหตุการณ์เช่นพ่อและชาว-
บ้านนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร</p> | <p>1. -ไม่ทำเพราะการกระทำเช่นนี้ ได้ชื่อว่า
เป็นคนเลว เป็นคนไม่มีน้ำใจ ใคร ๆ ก็
รังเกียจ
-ไม่ทำ เห็นเขาบาดเจ็บก็กลัวเขาเป็น
อะไรมาก จะต้องรีบพาไปส่งโรงพยาบาล</p> <p>2. -จะช่วยปฐมพยาบาลแล้วพาไปส่งโรงพยาบาล
เพราะ กลัวว่าผู้หญิงคนนั้นจะเป็นอะไรมาก
และอาจตายได้
-จะช่วยเหลือ เพราะสงสาร ไม่อยากเห็น
ผู้หญิงคนนั้นทุกข์ทรมาน</p> |
|--|---|

แผนการสอนจริยศึกษา โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คุณธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หลังจากนักเรียนเรียนเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละแล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงความรู้สึกเชิงจริยธรรม ในการเห็นด้วยกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หรือไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละได้
2. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมในการเลือกตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หรือไม่กระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละได้

เนื้อหา

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คือการแสดงความมีน้ำใจต่อผู้อื่นด้วยการให้ การแบ่ง การบริจาค ทรัพย์สิน สิ่งของ หรือแรงงาน ให้แก่บุคคลที่ควรให้

การเสียสละ คือการให้สิ่งที่เราควรจะได้รับ หรือมีสิทธิจะได้รับ หรือมีอยู่แล้ว ให้แก่ผู้อื่น เช่น การสละสิทธิ สละความสุขสบายที่จะได้รับ

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เป็นคุณธรรมที่ผู้ปฏิบัติต้องการช่วยผู้อื่นให้มีความสุขขึ้นพ้นจากความทุกข์ที่ประสบอยู่ ซึ่งการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละทำได้ดังนี้เช่น

1. ด้านกำลังกาย คือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายเท่าที่จะช่วยได้ เช่น ช่วยผู้อื่นทำงาน
2. ด้านวาจา ได้แก่การช่วยเหลือให้คำแนะนำ หรือพูดปลอบใจเมื่อผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนมีปัญหา

3. ด้านกำลังสติปัญญา ได้แก่การแสดงความคิดเห็นในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความคิด ตามกำลังสติปัญญาของตน
4. ด้านกำลังทรัพย์ ได้แก่การแบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภค หรือเงินทองให้แก่ผู้ขัดสน หรือบริจาคตามความจำเป็นของสังคม
5. ด้านจิตใจ คือเห็นใจและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นประสบความสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่าง ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข อภัยให้ความผิดของผู้อื่น

แนวคิดและหลักการ

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ผู้ประพฤติปฏิบัติจะมีความสุข ได้รับความรัก ยกย่อง นับถือ จากผู้อื่น อีกทั้งสังคมก็มีความสุข

วิธีสอน

ขั้นที่ 1 ชื่นเสนอสิ่งเร้า ซึ่งเป็นละครวิทยุเพื่อการศึกษา เรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มมีหน้าที่ดำเนินการอภิปรายกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มมีหน้าที่จดบันทึกการอภิปราย

การอภิปรายให้นักเรียนอภิปรายหัวข้อต่อไปนี้

1. จากเรื่องที่นักเรียนได้ฟัง เหตุการณ์ใดที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญที่สุด
2. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดพ่อและชาวบ้านจึงช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกกรรณ
3. การกระทำของพ่อ และ ชาวบ้านเป็นการกระทำที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. การกระทำของผู้ขับรถมอเตอร์ไซด์ ดีหรือไม่เพราะเหตุใด
5. ถ้านักเรียนพบเหตุการณ์เช่นในเรื่อง นักเรียนจะช่วยเหลือผู้หญิงนั้นหรือไม่

เพราะเหตุใด

ขั้นที่ 3 ให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ออกมาสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มของตน

ขั้นที่ 4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับคุณธรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

แผนการสอนจริยศึกษา โดยวิธีเบญจขันธ์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
คุณธรรม ความซื่อสัตย์

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หลังจากนักเรียนเรียนเรื่องความซื่อสัตย์แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงความรู้สึกเชิงจริยธรรม ในการเห็นด้วยกับพฤติกรรมซื่อสัตย์ หรือไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ได้
2. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรม ในการเลือกตัดสินใจที่จะกระทำตามพฤติกรรมที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ หรือไม่กระทำตามพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่ซื่อสัตย์ได้

เนื้อหา

ความซื่อสัตย์ หมายถึงการกระทำที่ยึดหลักแห่งความจริง ตรง ไม่บิดเบือน เป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่น มีสัจจะ มีความจริงใจ ความซื่อตรง ความไม่คดโกง

การแสดงความซื่อสัตย์สามารถแสดงได้ 3 ทางคือ

1. ทางกาย เช่น ไม่ลักทรัพย์ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ ซื่อตรง
2. ทางวาจา เช่น พูดตรงไปตรงมา พูดความจริง พูดในสิ่งที่ควรพูด มีสัจจะ
3. ทางใจ เช่น ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น มีความจริงใจ

ประเภทของความซื่อสัตย์ ได้แก่

1. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่ตั้งใจไว้ ทำตามที่ได้พูดไว้ไม่เหลวไหล
2. ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น คือ ไม่โก่ง ไม่เอาเปรียบเพื่อนหรือผู้อื่น รักและหวังดีต่อผู้อื่น
3. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คือ ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตนในทางมิชอบ จากหน้าที่

การงาน และความรับผิดชอบ

แนวคิดและหลักการ

ความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่สังคมพึงประสงค์ ผู้ใดประพฤติปฏิบัติเป็นประจําย่อมให้คุณประโยชน์แก่ตนเองและหมู่คณะ ทำให้มีเกียรติ ชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับนับถือ ไว้วางใจของคนทั่วไป

วิธีสอน

ขั้นที่ 1. ขั้นเสนอสิ่งเร้า ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเรื่อง เงินหลง หลงเงิน เมื่อนักเรียนดูเสร็จแล้ว จึงเริ่มขั้นที่ 2-5 ซึ่งเป็นคำถามตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 2 คำถามขั้นการรับรู้

แนวตอบ

1. เอกลักษณ์เป็นเด็กยากจนหรือร่ำรวย	1. ยากจน
2. ใครเป็นผู้ที่แสดงความรักความหวังดีต่อเอกลักษณ์ มากที่สุด	2. ครูสมชาย
3. เอกลักษณ์ เก็บกระเป๋าสเงินได้ที่ไหน	3. ข้างรถมอเตอร์ไซด์
4. กระเป๋าสเงินเป็นของผู้ใด	4. ครูสมชาย
5. เอกลักษณ์เก็บกระเป๋าสเงินได้เอกลักษณ์ ทำอย่างไร	5. เอกลักษณ์ไม่ยอมคืนให้ครูสมชาย เอกลักษณ์เอาเงินไปแล้วทิ้งกระเป๋าไว้ในห้องน้ำ
6. เอกลักษณ์จะนำเงินนั้นไปทำอะไร	6. -จะนำไปให้ค่าเล่าเรียน
-จะนำไปให้พ่อจ่ายค่าเช่าบ้าน
7. ครูสมชายขึ้นรถชนกับรถคันอื่น เพราะอะไร	7. -ครูสมชายเหม่อลอย
-ครูสมชายกังวลเรื่องเงินหาย
8. เมื่อทุกคนรู้ว่าเอกลักษณ์เก็บกระเป๋าสเงินของครูสมชายได้ แต่ไม่ยอมเอาไปคืนเอกลักษณ์ มีเหตุการณ์อย่างไร	8. -เพื่อน ๆ ไม่ยอมคุยด้วย
-ครูใหญ่อบรมเอกลักษณ์
-ครูใหญ่เชิญผู้ปกครองมาปรึกษา

ขั้นที่ 3 คำถามขั้นวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ลึก

1. อะไรเป็นเหตุให้เอกลักษณ์ไม่คืนกระเป๋าสเงินกับครูสมชาย	1. เพราะความยากจน และเอกลักษณ์ ไม่ซื่อสัตย์
2. อะไรเป็นสาเหตุ ให้ครูสมชายเหม่อลอย จนเกิดอุบัติเหตุ	2. เพราะคิดถึงเงินที่กู้ยืมมาหายไป
3. ถ้าไม่ต้องการให้ครูสมชาย และเพื่อน ๆ โกรธ เอกลักษณ์ ควรทำอย่างไร	3. ควรนำกระเป๋าสเงินคืนครูสมชาย เมื่อเก็บของได้ต้องซื่อสัตย์ ต้องนำไปคืนเจ้าของ
4. ถ้านักเรียนเป็นเอกลักษณ์ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์นี้	4. -จะอับอายเพื่อน ๆ ที่เราเป็นคนไม่ซื่อสัตย์
-จะมีความเสียใจที่ทำให้ครูต้องได้รับอุบัติเหตุ
-จะเซ็ด และจะไม่กล้าไม่ซื่อสัตย์อีก

ขั้นที่ 4 คำถามขั้นตัดสินความดีงาม

1. เมื่อเอกลักษณ์ตัดสินใจที่จะเก็บเงินนั้นไว้ ไม่คืนให้ครูสมชาย แล้วเอกลักษณ์รู้สึกไม่สบายใจเพราะอะไร	1. -เพราะเอกลักษณ์รู้ตัวว่าเป็นคนไม่ซื่อสัตย์
-กลัวผู้อื่นจะจับได้ และคนจะต้องว่าไม่ซื่อสัตย์
2. การที่เอกลักษณ์ ไม่คืนกระเป๋าสเงินให้แก่ครูสมชายทำให้ใครเดือดร้อนบ้าง	2. -ครูสมชายต้องคิดมากจนเกิดอุบัติเหตุ
-พ่อแม่เอกลักษณ์จะต้องเสียใจ ที่ลูกเป็นคนไม่ซื่อสัตย์
-เอกลักษณ์เสียเพื่อน ๆ ไปเพราะไม่มีใครอยากคบ
-เอกลักษณ์ได้รับความอับอาย
-เอกลักษณ์ไม่สบายใจวิตกกังวล
3. การกระทำของเอกลักษณ์น่ายกย่องหรือน่ารังเกียจ	3. น่ารังเกียจ เพราะทุกคนให้ความรักและความสงสารเอกลักษณ์ แต่เอกลักษณ์กลับไม่ซื่อตรงต่อผู้อื่น เก็บกระเป๋าสเงินได้แต่ไม่ยอมคืนเจ้าของ

4. ถ้าเอกลักษณ์เอากะเป๋าเงินคืนครูสมชาย 4. -เพื่อน ๆ จะต้องชื่นชมที่เอกลักษณ์เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์
- เพื่อน ๆ จะรู้สึกอย่างไรกับเขา -เพื่อน ๆ จะไว้วางใจเอกลักษณ์ที่เอกลักษณ์เป็นคนที่ดีซื่อสัตย์

ขั้นที่ 5 คำถามขึ้นก่อนเกิดอุปนิสัย หรือคุณธรรมฝังใจ

1. ถ้านักเรียนเป็นเอกลักษณ์ นักเรียนเก็บกระเป๋าเงินของครูได้ จะทำเหมือนเอกลักษณ์ หรือไม่ เพราะเหตุใด
1. ไม่ทำ เพราะครูสมชายดีกับตนคอยช่วยเหลืออยู่เป็นประจำ จะต้องพยายามทำตัวให้เป็นคนดีสมกับที่ครูรักและสงสาร
2. ถ้าเป็นนักเรียน เก็บกระเป๋าเงินของครูได้จะทำอย่างไร เพราะอะไร
2. -คืนให้เจ้าของ เพราะคนดีต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
- คืนให้เจ้าของ เพราะคนจะยกย่องว่า เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์
- คืนให้เจ้าของ เพราะเจ้าของย่อมจะเสียตายเป็นของของตนเอง

แผนการสอนจริยศึกษา โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
คุณธรรม ความซื่อสัตย์

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หลังจากนักเรียนเรียนเรื่องความซื่อสัตย์แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงความรู้สึกเชิงจริยธรรม ในการเห็นด้วยกับพฤติกรรมซื่อสัตย์ หรือไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ได้
2. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรม ในการเลือกตัดสินใจที่จะกระทำตามพฤติกรรมที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ หรือไม่กระทำตามพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่ซื่อสัตย์ได้

เนื้อหา

ความซื่อสัตย์ หมายถึงการกระทำที่ยึดหลักแห่งความจริง ตรง ไม่บิดเบือน เป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่น มีสัจจะ มีความจริงใจ ความซื่อตรง ความไม่คดโกง

การแสดงความซื่อสัตย์สามารถแสดงได้ 3 ทางคือ

1. ทางกาย เช่น ไม่ลักทรัพย์ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ ซื่อตรง
2. ทางวาจา เช่น พูดตรงไปตรงมา พูดความจริง พูดในสิ่งที่ควรพูด มีสัจจะ
3. ทางใจ เช่น ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น มีความจริงใจ

ประเภทของความซื่อสัตย์ ได้แก่

1. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่ตั้งใจไว้ ทำตามที่ทำไว้ไม่

เหลวไหล

2. ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น คือ ไม่โกง ไม่เอาเปรียบเพื่อนหรือผู้อื่น รักและหวังดีต่อผู้อื่น
3. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คือ ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตนในทางมิชอบ จากหน้าที่

การงาน และความรับผิดชอบ

แนวคิดและหลักการ

ความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่สังคมพึงประสงค์ ผู้ใดประพฤติปฏิบัติเป็นประจำย่อมให้คุณประโยชน์แก่ตนเองและหมู่คณะ ทำให้มีเกียรติ ชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับนับถือ ไว้วางใจของคนทั่วไป

วิธีสอน

ขั้นที่ 1. ขึ้นเสนอสิ่งเร้า ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเรื่อง เงินหลง หลงเงิน

ขั้นที่ 2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มมีหน้าที่ดำเนินการอภิปรายกลุ่ม และเลขานามีหน้าที่จดบันทึกการอภิปราย

การอภิปราย ให้นักเรียนอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสักษณ์เก็บกระเป๋าสเงินได้ เอกสักษณ์ทำอย่างไร และเอกสักษณ์นำเงินไปทำอะไร

2. นักเรียนคิดว่าสาเหตุที่เอกสักษณ์ไม่คืนกระเป๋าสเงินให้ครูสมชายเพราะอะไร

3. เอกสักษณ์ เป็นคนเช่นไร

4. การที่เอกสักษณ์ไม่คืนกระเป๋าสเงินให้ครูสมชายทำให้ใครเดือดร้อนบ้าง

5. ถ้าเอกสักษณ์เอากระเป๋าสเงินคืนครูสมชาย ครู และเพื่อน ๆ จะรู้สึกอย่างไรกับเขา

6. ถ้านักเรียนเก็บกระเป๋าสเงินได้ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไรนักเรียนจึงทำอย่างนั้น

ขั้นที่ 3 ให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คนออกมาสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มของตน

ขั้นที่ 4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป เกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์

แผนการสอนจริยศึกษา โดยวิธีแบบจรรยาบรรณ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คุณธรรม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หลังจากที่นักเรียนเรียนเรื่อง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงความรู้สึกรับผิดชอบ ในการเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และ ไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรม ที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
2. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมในการเลือกตัดสินใจ ที่จะกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หรือไม่กระทำพฤติกรรม ที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่

เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ คือ การปฏิบัติงานที่เป็นหน้าที่ของเราเป็นอย่างดี ด้วยความระมัดระวัง ไม่ทอดทิ้งการทำงาน และสามารถทำงานนั้น ๆ ได้อย่างเรียบร้อยสำเร็จตามกำหนด ผู้ที่มีความรับผิดชอบจะได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น และสามารถที่จะทำงานสำคัญ ๆ ได้สำเร็จ ส่วนผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบ จะไม่สามารถทำงานใด ๆ ให้สำเร็จได้ ผู้อื่นจะไม่ไว้วางใจในการทำงาน และผู้อื่นก็ไม่ต้องการจะทำงานร่วมกับผู้

แนวคิดและหลักการ

ความรับผิดชอบ เป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ผู้ประพฤติดีปฏิบัติ จะได้รับความไว้วางใจ และผู้อื่นยินดีที่จะทำงานร่วมกับผู้ สังคมที่อยู่ก็จะเจริญก้าวหน้า

วิธีสอน

ขั้นที่ 1 ขึ้นเสนอสิ่งเร้า ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เมื่อนักเรียนเสร็จกิจกรรมในขั้นที่ 1 แล้วจึงเริ่มขั้นที่ 2-5 ซึ่งเป็นคำถามตามลำดับขั้นของเบญจชั้น

ขั้นที่ 2 คำถามขั้นการรับรู้

แนวตอบ

1. จากเรื่องที่แสดง ครอบครัวนี้มีลูกกี่คน	1. 3 คน
2. หน้าที่ที่พ่อแม่มอบให้ลูกทั้ง 3 คนมีอะไรบ้าง	2. ซักเสื้อผ้า กวาดกุ๊บ้าน รดน้ำต้นไม้ ล้างชาม
3. ต้อยกับตึงทำตัวอย่างไร	3. ทำหน้าที่จนเสร็จเรียบร้อยก่อนจึงทำอย่างอื่น
4. ตี๋ทำตัวอย่างไร	4. -ไม่ทำหน้าที่ของตนเสมอ ๆ
-ชี้เกียจ ไม่ล้างจาน
5. หน้าที่ของตี๋ทำอะไร	5. ล้างชาม
6. ตี๋ไม่ล้างชามทำให้เกิดอะไรขึ้น	6. ไม่มีจานข้าวใส่อาหาร
7. เมื่อไม่มีจานข้าวใส่อาหาร พ่อ แม่ และ
พี่ ๆ ทำอย่างไร	7. ดู ว่า และโกรธตี๋ที่ไม่มีมารับผิดชอบ

ขั้นที่ 3 คำถามขั้น วิเคราะห์ และ สังเคราะห์ความรู้สึก

1. นักเรียนคิดว่าเหตุที่ตี๋ไม่ทำหน้าที่ของตน
เพราะอะไร	1. -ตี๋ชี้เกียจ
-ตี๋ลืมเพราะอ่านหนังสือเพลิน
-ตี๋คิดว่าไม่ล้างชามคงจะไม่เป็นอะไร
2. ถ้าไม่ต้องการให้ พ่อ แม่ และ พี่ ๆ
โกรธ ตี๋ควรทำตัวอย่างไร	2. -ทำหน้าที่ของตนเองให้เรียบร้อย
-ล้างชามเสียก่อนแล้วจึงอ่านหนังสือ
3. นักเรียนคิดว่า พ่อ แม่ ของตี๋ จะไว้ใจ
ตี๋ให้ทำหน้าที่สำคัญ ๆ หรือไม่ เพราะ
อะไร	3. -ไม่ไว้ใจ เพราะกลัวตี๋ไม่ทำ
-กลัวงานสำคัญจะเสียหาย
-กลัวตี๋ทำไม่ได้

ขั้นที่ 4 คำถามขั้นตัดสินความดีงาม

1. การที่ตัวไม่ทำหน้าที่ของตนเองทำให้ใครเดือดร้อนบ้าง	<p>1. -ตัวตัวเองต้องถูกพ่อ แม่ ดู
-พ่อ แม่ และ พี่ ๆ ต้องทานอาหารซ้ำ
-ทำให้ทุกคนหิว</p>
2. ถ้าทุกคนในบ้าน ไม่ทำหน้าที่ของตนเอง นักเรียนคิดว่าจะเป็นอย่างไร	<p>2. -บ้านก็จะต้องวุ่นวาย เพราะจะไม่มีเสื้อผ้าใส่ บ้านก็จะสกปรก ไม่มีใครรดน้ำต้นไม้ ต้นไม้จะต้องตาย และไม่มีจานใส่อาหาร เพราะไม่มีคนล้าง
-ทุกคนจะทะเลาะกัน และจะไม่รักกัน</p>
3. จากเรื่องนี้ การกระทำของใครที่น่าชกย่อง และ การกระทำของใครที่น่ารังเกียจ	<p>3. -การกระทำของต้อย และ ตีง น่าชกย่อง เพราะทำหน้าที่ของตนเองอย่างเรียบร้อย ทำให้ผู้อื่นไม่เดือดร้อน
-การกระทำของตัวน่ารังเกียจ เพราะไม่ทำหน้าที่ของตนเองให้เรียบร้อยยิ่งทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน</p>

ขั้นที่ 5 คำถามขั้นก่อเกิดอุปนิสัย หรือคุณธรรมฝังใจ

1. ถ้านักเรียนเป็นตัว นักเรียนจะทำแบบตัวหรือไม่ เพราะเหตุใด	<p>1. -ไม่ทำ เพราะถ้าไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองแล้วผู้อื่นเดือดร้อนเขาจะโกรธ อาจจะต้องถูกดูถูกว่า
-ไม่ทำเพราะการกระทำแบบตัวทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน</p>
2. ถ้านักเรียนมีหน้าที่ ที่จะต้องขัดห้องน้ำ นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะเหตุใด	2. -ทำ เพราะจะทำให้ห้องน้ำสะอาดใครเห็นใครก็ชม

- ทำ เพราะเราต้องทำหน้าที่ของเราให้
เรียบร้อย ผู้อื่นจะได้ไม่ว่าเราชี้แจง
- ทำ เพราะเราเกิดเป็นคนเราต้องทำหน้าที่
ของเราให้ดีที่สุดเราจึงจะภูมิใจ

แผนการสอนจริยศึกษา โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คุณธรรม ความรับผิดชอบต่อน้ำที่

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หลังจากที่นักเรียนเรียนเรื่อง ความรับผิดชอบต่อน้ำที่แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงความรู้สึกเชิงจริยธรรม ในการเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ และ ไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรม ที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่

เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ คือ การปฏิบัติงานที่เป็นหน้าที่ของเราเป็นอย่างดี ด้วยความระมัดระวัง ไม่ทอดทิ้งการทำงาน และสามารถทำงานนั้น ๆ ได้อย่างเรียบร้อยสำเร็จตามกำหนด ผู้ที่มีความรับผิดชอบจะได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น และสามารถที่จะทำงานสำคัญ ๆ ได้สำเร็จ ส่วนผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบ จะไม่สามารถทำงานใด ๆ ให้สำเร็จได้ ผู้อื่นจะไม่ไว้วางใจในการทำ งาน และผู้อื่นก็ไม่ต้องการจะทำงานร่วมกับ

แนวคิดและหลักการ

ความรับผิดชอบ เป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ผู้ประพฤติปฏิบัติ จะได้รับความไว้วางใจ และผู้อื่นยินดีที่จะทำงานร่วมกับ สังคมที่อยู่ก็จะเจริญก้าวหน้า

วิธีสอน

- ขั้นที่ 1 **ขั้นเสนอสิ่งเร้า** ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องความรับผิดชอบต่อน้ำที่
- ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่ม และ

เลขานุการกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มมีหน้าที่ดำเนินการอภิปรายกลุ่ม และเลขานุการมีหน้าที่ในการจดบันทึกการอภิปราย

การอภิปราย ให้นักเรียนอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

1. ต้อย ตีง และ ตี๋ ใครมีหน้าที่ทำอะไร และแต่ละคนทำอย่างไร
2. นักเรียนคิดว่าสาเหตุที่ตี๋ไม่ทำหน้าที่ของตนเองเพราะอะไร
3. การกระทำของตี๋ทำให้ใครเดือดร้อนอย่างไร
4. พ่อ แม่ และ พี่ ๆ รู้สึกอย่างไรกับตี๋
5. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานอย่างหนึ่งเช่น ทำรายงานร่วมกัน นักเรียนจะ

ทำหรือไม่เพราะเหตุใด

ขั้นที่ 3 ให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ออกมาสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มของตน

ขั้นที่ 4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป เกี่ยวกับคุณธรรมความรับผิดชอบต่อน้ำที่

สคริปต์ละครวิทยุ เรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ดนตรี : fade in และ fade under

ผู้ประกาศ : สวัสดีนักเรียน..... ขอให้นักเรียนฟังเรื่องต่อไปอย่างตั้งใจ

ดนตรี : fade in และ fade out

เสียงประกอบ : เสียงรถมอเตอร์ไซด์วิ่งมาอย่างรวดเร็วแล้วเบรค -เสียงผู้หญิงร้องด้วยความตกใจ
-เสียงมอเตอร์ไซด์กระทบถนนดังกึกกักกัก -เสียงมอเตอร์ไซด์แล่นออกไป
อย่างรวดเร็ว fade out

ชาวบ้าน : fade in เสียงอื้ออึงของชาวบ้าน (ค่อย ๆ) เป็นอย่างไรบ้างคุณ เจ็บมากมัย
ไปโรงพยาบาลดีกว่านะครับ เสียงคนเจ็บร้องอยู่ ๆ (ค่อย ๆ)

คนเจ็บ : ม... ไม่เป็นไรมากค่ะ...อยู่..ย

ชาวบ้าน : แหม! ถลอกปอกเปิก เลือดไหลมากออกอย่างนี้ ผมว่าไปโรงพยาบาลดีกว่า เพื่อ
แขนขาหักจะได้เข้าเฝือกกัน เอ...ไปยังไงดี...อ้อ! (fade in เสียงเครื่อง
ยนต์) นั้นรถมาพอดีเลย จอดหน่อยครับ จอดด้วยครับ (เสียงเครื่องยนต์แผ่ว
เบาจนเงียบสนิท)

พ่อ : มีอะไรหรือครับ รถชนคนหรือครับ.... มอเตอร์ไซด์คันตะกี้ใช้ไหม

ชาวบ้าน : ใช่ครับ มันชนคุณคนนี่แล้วหนีไปเลย คุณช่วยพาคนเจ็บส่งโรงพยาบาลหน่อยสิครับ

พ่อ : อ้อ! ได้ครับ (sound effect เสียงเปิดประตुरถ)

ชาวบ้าน : เอ้าช่วยกันพยุงคนเจ็บหน่อย (เสียงคนเจ็บร้องครางเมื่อถูกพยุง) ทนหน่อยนะครับ

พ่อ : ระวังหน่อยครับ เตี่ยผมจะปรับเบาะเอนให้ (sound effect เสียงปรับเบาะ)
ค่อย ๆ ครับ (เสียงปิดประตुरถ -เสียงสตาร์ทรถ -เสียงรถยนต์แล่นออกไป
fade out เสียงรถยนต์)

ชาวบ้าน : (เสียงถอนหายใจ) มอเตอร์ไซด์พวกนี้แย่มากจริง ๆ ชนแล้วหนี มันยังหนีไม่ลงมา
ช่วยเหลือซักนิด

- ดนตรี : fade in แล้ว fade out
- พ่อ : คุณหมอครับ อาการเป็นอย่างไรครับ
- หมอ : ซาพักเข้าเฟือกอย่างทีเห็นนี้แหละครับ ผมเอ็กซ์เรย์ร่างกายแล้วส่วนอื่น ๆ ปกติครับ ตามตัวมีแผลถลอกใดหน่อยผมใส่ยาทาแผลให้แล้ว
- คนเจ็บ : ขอบพระคุณนะคะทีพาดินมาส่ง ขอบพระคุณคุณหมอด้วยคะ เอ้อ! ปานนี้พวกลูก ๆ คงกลับจากโรงเรียนแล้ว คงสงสัยแม่หายไไหน
- พ่อ : ตำรวจโทรไปบอกสามีคุณกับลูก ๆ แล้ว ประเดี๋ยวกักคงมาถึงกันพรอกครับ
- หมอ : ลูก ๆ ยิงเล็กอยู่หรือครับ
- คนเจ็บ : ค่ะ คนโตก็สิบขวบแล้วค่ะ คนเล็กเฟิ่งจะแปดขวบค่ะ
- พ่อ : อายุไล่ ๆ กับลูกผมเลย คงลำบากหน่อยนะครับทีแม่มาซาพัก... เอ นี่ผมเห็นจะ ต้องขอตัวกลับก่อนนะครับ เข้นแล้ว ทางบ้านผมคงรอทานอาหารเข้นแล้ว
- คนเจ็บ : ค่ะ เชิญค่ะ ความจริงดิฉันเองอยากขอบคุณซาบ้านเหล่านี้น แต่กัไม่มีโอกาส คง ต้องหาโอกาสในภายหลังไปขอบคุณด้วยตนเอง
- สวัสดีครับ : สวัสดีครับ
- เสียงประกอบ : (เสียงเดินห่างจากไมโครโฟนแล้ว fade out)
- หมอ : คุณคนนีเป็นคนมีน้ำใจจริง ๆ นะครับ ผมละนับถือน้ำใจเขาจริง ๆ
- คนเจ็บ : ค่ะถ้าไม่ได้เขาดิฉันคงแย่ อาจจะต้องตายอยู่แถวนี้ ซาบ้านแถบนี้ก็ติจริง ๆ นะคะ ช่วยเหลือดิฉันทุกคนเลย
- หมอ : คนไทยเราก็ออย่างนี้แหละครับ เห็นคนมีทุกซึ่ก็ช่วยเหลือกันไป เมืองไทยเมืองพุทธ ทีได้รับ
- คนเจ็บ : ทีถ้าดิฉันค่อยยังชั่ว ดิฉันต้องไปขอบคุณในความมีน้ำใจของซาบ้านแถวนั้น แต่เจ็บ ใจเจ้าหมอเตอร์ไซค์คั่นนั้นนะซิคะ จะมาดูซึกหน่อยกัไม่มี แล้งน้ำใจจริง ๆ
- หมอ : ครับ เจ้าหมอนั้นซึกวันคงจะรคคว่าตายถ้ายังซึนซึนปรกประมาณแบบนี้ เอ้อ! สังคม จะวุ่นวายขนาดไหนกัไม่รู้ ถ้ามีคนอย่างเจ้าหมอนั้นมาก ๆ

คนเจ็บ : แต่บ้านเมืองเรากียังโหดตั้นะคะที่ยังมีคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่มาก ดูอย่างชาวบ้านกับคุณคนนั้นสิคะ

หมอ : ครับ ผมก็อยากให้ในบ้านเมืองเรามีคนเช่นนี้มาก ๆ เอะ! ตอนนี้ผมเห็นจะต้องให้คุณพักผ่อนมาก ๆ เดี๋ยวผมจะต้องไปดูคนไข้ทางโน้นก่อน อย่าลืมทานยาตามที่ผมสั่งนะครับ

คนเจ็บ : ค่ะ ขอบพระคุณคุณหมอมานะคะ

เสียงประกอบ : เสียงเดินห่างจากไมโครโฟน แล้ว fade out

ดนตรี : fade in แล้ว fade out

เสียงประกอบ : ซ้อมล้อมกระทบกัน เสียงล้อกระทบจาน ห่างจากไมโครโฟน

พ่อ : วันนี้พ่อมีเรื่องจะเล่าให้ลูก ๆ ฟัง อยากฟังไหม

พี่ : อยากครับ เล่าเลยสิพ่อ พี่อยากฟัง

พ่อ : เอาไว้ทานข้าวอีมนั่นละ แล้วพ่อจะเล่าให้ฟัง

แม่ : ดีจ้ะพ่อ แม่ก็อยากทราบเหมือนกันว่าทำไมวันนี้พ่อกลับบ้านเย็น

ดนตรี : fade in แล้ว fade out

แม่ : ไหนพ่อว่ามีอะไรจะเล่าให้ลูก ๆ ฟังจ้ะ

พ่อ : จ้ะ พ่อที่กำลังจะเล่าให้ฟังอยู่ในใจ... คืออย่างนี้ วันนี้ตอนที่พ่อขับรถจะกลับบ้าน พ่อพบผู้หญิงคนหนึ่งถูกรถชน

แม่ : ตาย! เจ็บมากไหม คงไม่เป็นไรมากนะ

ปู่, บ๊อง (พูดพร้อมกัน) : ตายหรือเปล่าพ่อ

พ่อ : ไม่ตายหรอก รถมอเตอร์ไซด์คงชนหรือไม้ก็เสียวแรงไปหน่อย

แม่ : แล้วมีใครเอาส่งโรงพยาบาลหรือเปล่า แล้วคนขับรถ จับได้หรือเปล่า

พ่อ : พ่อขับรถตามหลังเจ้ามอเตอร์ไซด์คันที่ชนมาพอดี เจ้าคนขับหนีไปได้ พ่อจะขับตามก็... เป็นห่วงผู้หญิงที่โดนชน เพราะมีเลือดออกมาด้วย พ่อเลยพาไปส่งโรงพยาบาล

- ป๋อง : พ่อครับ แล้วผู้หญิงคนนั้นเป็นอะไรมากหรือเปล่าครับ
- พ่อ : ก็ข้าหัก ตามตัวก็ถลอกหลายแห่ง นี่ตำรวจก็แจ้งสามีกับลูก ๆ แกแล้ว
- แม่ : โอ้โห! มีลูกด้วย น่าสงสารนะ ลูกๆ คงลำบากแย่ แม่ต้องมาหาหัก
- พ่อ : นั่นนะซี ลูกก็รุ่นตาป๋องกับตาปู้นี่แหละ
- ป๋อง : ป๋องดีใจจังค่ะ ที่พ่อช่วยผู้หญิงคนนั้นได้ทัน
- ปู้ : แต่รถเราคงเบื่อนเลือด
- แม่ : ทำไมปู้พูดอย่างนั้นล่ะ รถเบื่อนเลือดก็ล้างออกได้นี่ลูก
- พ่อ : จริงของแม่ ชีวิตคนนะสำคัญกว่านะลูก
- ป๋อง : จริงค่ะแม่ ถ้าเป็นป๋อง ป๋องก็ต้องช่วยเหลือเหมือนกัน น่าสงสารออก
- ปู้ : ปู้ไม่ได้ว่าอะไรสักหน่อย เป็นปู้ ปู้ก็ช่วยเหลือเหมือนกัน เพื่อคนโดนชนเป็นคนใจดี เขาอาจให้ขนมปู้เป็นรางวัลก็ได้ (มีเสียงหัวเราะของป๋อง, ป๋อง)
- พ่อ : อ้อ! หวังแค่ขนมเองหรือเรา
- แม่ : แหม แม่เฝ้าว่าปู้จะสงสารคนเจ็บซะอีก
- ปู้ : ก็สงสารด้วยแหละแม่
- พ่อ : แล้วถ้าเป็นป๋องล่ะ จะช่วยไหม
- ป๋อง : ช่วยสิพ่อ ถ้าไม่ช่วย คนที่เห็นเข้า เขาก็ต้องว่าป๋องใจดำ เสียชื่อลูกผู้ชายชื่อป๋องหมด (มีเสียงป๋องไห้)
- แม่ : อ้อ! ลูกชายตัวดี กลัวชาวบ้านว่ามากกว่าสงสารคนเจ็บแอะ
- ป๋อง : คนเจ็บก็สงสารนะ ทั้งสงสารทั้งกลัวชาวบ้านว่า จริงไหมป๋อง
- ป๋อง : เราเห็น เราก็ควรจะช่วยเหลือ
- แม่ : แล้วป๋องช่วยเพราะกลัวชาวบ้านว่าใจดำเหมือนกันหรือ
- ป๋อง : ป๋องทนไม่ได้หรอกค่ะ ที่เห็นใครมีความทุกข์ แล้วจะละเลย ป๋องละอายใจ แล้วป๋องอยากให้คุณเรามีความสุข

- พ่อ : แหมบ๊วยนี่ความคิดเข้าทีนะ พ่อดีใจจริง ๆ ที่ลูกมีความคิดแบบนี้
- แม่ : แม้ว่าลูกเราทุกคนแหละที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ป๊อ : ป๊อก็ขี้สงสารนะแม่ ก็วันนี้เพื่อนป๊อไม่ได้ทำเลขการบ้านมา ป๊อยิ่งทำให้เพื่อนเลย ตอนหลังครูลูก ยังมาตีป๊ออีก แย่จัง (มีเสียงหัวเราะของทุกคน)
- พ่อ : (หัวเราะ) นี่ลูกพ่อ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นะ สมควรทำ แต่เราต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนนะลูก
- ป๊อ : เดือดร้อนอย่างไรครับ ก็ป๊อจะช่วยเพื่อนทำการบ้านให้เสร็จ จะได้ไม่ถูกครูทำโทษ ป๊อทำให้ใครเดือดร้อนหรือแม่
- แม่ : เดือดร้อนสิจ๊ะ เพราะป๊อทำเลขให้เพื่อน เพื่อนป๊อก็จะไม่ได้ลงมือทำด้วยตัวเอง ผลสุดท้ายเพื่อนป๊อก็จะทำเลขไม่เป็น เมื่อถึงตอนสอบ เพื่อนป๊อก็อาจต้องสอบตก เพราะทำเลขไม่ได้
- บ๊วย : ถ้าจะให้ถูกต้อง ป๊อต้องบอกเพื่อนให้ทำการบ้านมาสิจ๊ะ ถ้าเพื่อนไม่เข้าใจ ทำตรงไหนไม่ได้ ป๊อต้องอธิบายให้เพื่อนฟัง ถึงจะเป็นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่ถูกต้อง
- บ๊อง : ฟีบ๊วยนี่พูดเหมือนครูบ๊องเลย โตขึ้นฟีบ๊วยน่าจะเป็นครูนะ
- พ่อ : แล้วบ๊องล่ะ โตขึ้นอยากเป็นอะไร
- บ๊อง : บ๊องอยากเป็นหมอครับ เพราะบ๊องคิดว่าประเทศไทยนี้คงมีหมอน้อยมาก ๆ วันที่บ๊องไปโรงพยาบาลกับแม่ เห็นคนไข้มารอให้หมอรักษาตั้งมากมาย บ๊องสงสารพวกนั้นครับ
- แม่ : ดีแล้วจ๊ะ ที่ลูกคิดอย่างนี้ อยากเป็นหมอก็ควรมีความคิดแบบนี้แหละ จึงจะเป็นหมอที่ดี และอีกอย่างต้องเรียนให้เก่งด้วย แล้วฟีบ๊องจ๊ะ โตขึ้นจะเป็นอะไรดี
- ป๊อ : ป๊ออยากเป็นคนขับรถมอเตอร์ไซด์ ป๊อจะไม่ขับแบบเจ้าคนนั้นหรอก ป๊อจะขับให้เก่ง ขับดี ๆ ไม่ให้ไปชนคนอื่นให้เดือดร้อน
- บ๊อง : ฮะ ฮะ อ้าว! ป๊อไม่แน่นะอุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ทุกเวลานะ ถ้าสมมุติขับรถไปชนคนเข้าจริง ๆ แล้วป๊อจะทำอย่างไร

ปู้ : ถ้าปู้ชนปู้ก็ต้องยอมรับผิดแหละ ปู้จะต้องช่วยเขา ขอโทษเขา แล้วพาไปส่งโรงพยาบาล

ดนตรี : fade in แล้ว fade out

บทโทรทัศน์ เรื่อง

เงินหลง หลงเงิน

เอกลักษณ์เป็นเด็กนักเรียนที่ฐานะทางบ้านยากจน พ่อแม่ทะเลาะกันเป็นประจำ ด้วยเหตุเพราะความผิดเคืองด้านการเงิน หลายครั้งที่เอกลักษณ์ไม่มีเงินค่าขนมไปโรงเรียน คุณครูและเพื่อน ๆ ที่สงสารและเห็นใจเอกลักษณ์ต่างก็ช่วยเหลือ โดยแบ่งขนมให้ทานบ้าง ให้ของใช้เล็ก ๆ น้อย ๆ บ้าง ทุกคนรักเอกลักษณ์ เพราะเอกลักษณ์เป็นเด็กดีและขยันเรียน ส่วนครูสมชายซึ่งเป็นครูประจำชั้นของเอกลักษณ์ ให้ความรัก ความเมตตาและสงสารเอกลักษณ์มากกว่าผู้อื่น คอยถามไถ่และให้เงินซื้อข้าวซื้อขนมในบางครั้ง คอยเอาใจใส่ไม่ให้เอกลักษณ์ออกนอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง ทุกคนรู้ว่าเอกลักษณ์เป็นเด็กที่ครูสมชายรักมากที่สุด

ในบ่ายวันหนึ่ง ขณะที่เอกลักษณ์กำลังจะเข้าห้องน้ำ เผอิญมองไปเห็นกระเป๋าเงินใบหนึ่งตกอยู่ ข้างรถจักรยานยนต์คันหนึ่ง ที่จอดอยู่ใกล้บันได เอกลักษณ์หยิบขึ้นมาและนำไปเข้าห้องน้ำด้วย เมื่อเอกลักษณ์เปิดดู เห็นเงินมากมาย มีบัตรประจำตัวข้าราชการ และใบขับขี่ของครูสมชาย เอกลักษณ์รู้ดีว่ากระเป๋าใบนี้เป็นของครูสมชาย เอกลักษณ์สับสนมาก เพราะไม่รู้จะทำอย่างไรดี จะเก็บเงินไว้เองเพื่อจะได้มีเงินไปใช้จ่ายค่าเล่าเรียน และยังมีพอเหลือสำหรับให้พ่อจ่ายค่าเช่าบ้านได้อีกด้วย แต่ครูสมชายก็ติดกับตน ถ้าครูจับได้ก็จะต้องอายเพื่อนหรือถูกไล่ออกจากโรงเรียน คิดอยู่นาน ในที่สุดเอกลักษณ์จึงตัดสินใจเก็บเอาไว้เอง แต่เอกลักษณ์ก็มีความรู้สึกไม่สบายใจ

เย็นวันนั้นเอง ครูสมชายซึ่งมีความวิตกกังวลถึงเรื่องเงินที่หาย เงินนั้นครูสมชายเพิ่งนำมาเพื่อส่งกลับไปให้แม่ที่ต่างจังหวัด เป็นค่าไถ่คืนมา ครูสมชายมีอาการเหม่อลอย ขับรถไปชนรถคันอื่น ทำให้ครูสมชายสลบ ถูกส่งเข้าโรงพยาบาล แต่ทางโรงพยาบาลติดต่อกับญาติผู้ป่วยไม่ได้เลย เพราะไม่มีหลักฐานหรือบัตรประจำตัวข้าราชการ เพราะหายไปกับพร้อมกับกระเป๋าเงินนั่นเอง

สองสามวันต่อมา ครูสมชายจึงออกจากโรงพยาบาล และกลับมาทำงานในตอนเช้า ครูใหญ่นำกระเป๋าเงินมาคืนให้ แล้วบอกว่านักเรียนที่ครูรักและสงสารที่สุดเป็นคนเอาไป มีนักเรียนเห็นเขาเอากระเป๋าของครูสมชายไปทิ้งในห้องน้ำ เลยจับได้ ไม่น่าเชื่อเลย.....ครูสมชายดีใจที่ได้ของและเงินบางส่วนคืน แต่ก็อดเป็นห่วงถึงเอกลักษณ์ไม่ได้ จึงถามครูใหญ่ว่า แล้วเด็กนั้นเป็นอย่างไรบ้าง ครูใหญ่เล่าว่าได้เชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อปรึกษาหารือและอบรมเด็กเป็นเวลานาน

เพื่อน ๆ ต่างซุบซิบ วิจารณ์เอกลักษณ์ว่าเป็นหัวขโมยไม่น่าคบ เป็นคนไม่ซื่อสัตย์ ทั้ง ๆ ที่ครูสมชายก็เป็นคนที่เมตตาสงสารเอกลักษณ์มาก แต่เอกลักษณ์ก็ยังไม่ซื่อสัตย์ต่อครูสมชาย ทุกคนโกรธและไม่ยอมพูดคุยกับเอกลักษณ์อีก ทำให้เอกลักษณ์เสียใจมาก และสัญญากับตนเองว่า จะไม่ทำเรื่องอย่างนี้อีก

บทบาทสมมติเรื่องความรับผิดชอบ

เอกสารที่แจกให้ทุกคน

ครอบครัวหนึ่งมีสมาชิก 5 คน มีพ่อ แม่ และลูก 3 คน พ่อ แม่ อบรมสั่งสอนลูกทั้ง 3 ให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่อยู่เสมอ พ่อแม่มอบหมายงานให้ลูก ๆ ทั้ง 3 ดังนี้ คือ ต้อยพี่สาวคนโต รับหน้าที่ซักเสื้อผ้า ตั้งพี่ชายคนรองทำหน้าที่กวาดถูบ้าน และรดน้ำต้นไม้ ส่วนตัวน้องสาวคนสุดท้อง มีหน้าที่ล้างถ้วยชาม ต้อยกับตั้งต่างก็ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงจะไปเล่น หรือไปทำงานอย่างอื่น แต่ตัวเป็นคนที่ไม่ค่อยรับผิดชอบต่อหน้าที่ มักจะละเลยต่อหน้าที่เสมอ และในเย็นวันหนึ่ง เมื่อถึงเวลารับประทานอาหาร ครอบครัวนี้ไม่มีจานใส่ข้าวและอาหาร เพราะตัวไม่ได้ล้างชาม

เอกสารที่แจกให้กับผู้แสดง

บทบาทพ่อ สมมุติว่านักเรียนเป็นพ่อที่มีลูก ๆ 3 คน และนักเรียนสั่งสอนลูก ๆ ให้ความรับผิดชอบ อยู่เสมอ เมื่อลูก ๆ ทำไม่ถูกต้องก็ว่ากล่าวตักเตือน ให้ลูกทำในสิ่งที่ถูกต้อง

บทบาทแม่ สมมุติว่านักเรียนเป็นแม่ที่มีลูก ๆ 3 คน นักเรียนพยายามสั่งสอนให้ลูก ๆ รับผิดชอบ ต่อหน้าที่ โดยการแบ่งหน้าที่ให้ลูก ๆ ทั้ง 3 คือ ต่อยทำหน้าที่ซักเสื้อผ้า ตี้งทำหน้าที่ กวาดดูบ้าน และรดน้ำต้นไม้ ตี้วทำหน้าที่ล้างชาม

บทบาทต้อย สมมุติว่านักเรียนชื่อต้อย เป็นลูกสาวคนโตของครอบครัว ได้รับมอบหมายงานให้ทำคือ การซักเสื้อผ้า ต่อยทำหน้าที่อย่างดีไม่บกพร่อง นอกจากนี้ยังคอยเตือนน้อง ๆ ให้ทำ หน้าที่ของตนเอง

บทบาทตี้ง สมมุติว่านักเรียนชื่อตี้ง เป็นลูกชายคนกลางของครอบครัว ได้รับมอบหมายให้ทำงานคือ กวาดดูบ้านและรดน้ำต้นไม้ ตี้งทำหน้าที่ของตนเองอย่างดีไม่บกพร่อง และคอยเตือนน้อง ให้ทำหน้าที่ของตนเอง

บทบาทตี้ว สมมุติว่านักเรียนชื่อตี้ว เป็นลูกสาวคนสุดท้อง ได้รับมอบหมายให้ทำงานคือล้างถ้วยชาม แต่ตี้วเป็นคนขี้เกียจ และมักทำเป็นลืมทำหน้าที่อยู่เสมอ เมื่อพี่ ๆ เตือนก็บอกว่า "ประเดี๋ยวก่อน" ในวันนี้ก็เช่นกัน ตี้วไม่ได้ล้างชาม เพราะมีอ่านหนังสือการ์ตูนเพลินจนลืมล้างชาม พอถึงเวลาอาหารเย็นปรากฏว่าไม่มีชามใส่อาหาร ตี้วจึงถูกคุณแม่ดุ

แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำแนะนำในการตอบ

ต่อไปนี้เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สมมุติขึ้น บางเรื่องอาจจะตรงกับเหตุการณ์ที่นักเรียนเคยประสบมา หรือพบเห็นอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน ขอให้นักเรียนอ่านด้วยความตั้งใจ เหตุการณ์แต่ละเรื่องจะไม่จบในตัวเอง ดังนั้น เมื่ออ่านถึงตอนท้ายให้นักเรียนเขียนเหตุการณ์ต่อให้จบ โดยในขั้นแรกให้นักเรียน เลือกตัดสินใจก่อนว่าจะทำอย่างไร (โดยกา ✓ ลงตรงหน้าข้อความที่เป็นการตัดสินใจ) แล้วจากนั้นให้เหตุผลว่าเพราะเหตุใดนักเรียนจึงตัดสินใจทำเช่นนั้น สิ่งที่นักเรียนตอบนี้จะไม่ผิด เพราะความคิดเห็นของคนเราอาจต่างกันได้ สิ่งสำคัญคือให้นักเรียนตอบโดยใช้ความคิด และ เหตุผลของตนเอง และจะไม่มีการหักคะแนนเมื่อเขียนผิด หรือ ทำงานไม่สะอาดเรียบร้อยแต่อย่างใด (คำแนะนำนี้ครูเป็นผู้อ่านให้นักเรียนฟัง เมื่ออ่านจบแล้วให้นักเรียนซักถามได้ก่อนลงมือทำ)

1. สมมติว่าในการสอบคราวหนึ่งนักเรียนทำข้อสอบไม่ค่อยได้ แต่เพื่อนที่นั่งสอบข้าง ๆ เป็นคนที่เรียนเก่ง และ ทำข้อสอบได้ดี เขาเข้าใจความเดือดร้อนของนักเรียน และส่งกระดาษคำตอบให้ลอก นักเรียนจะ

☐ รับกระดาษคำตอบนั้นมาลอก

☐ ไม่รับกระดาษคำตอบนั้น

เพราะ _____

2. ในการรับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม นายแดง เป็นคนยากจนแต่ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าในการรวบรวมของบริจาค เขาต้องการของบางอย่างจากการบริจาค่นั้น ถ้านักเรียนเป็นนายแดงนักเรียนจะ

☐ เก็บของนั้นไว้เสียเอง

☐ ไม่เก็บของนั้นไว้เสียเอง

เพราะ _____

3. ในการทำแบบฝึกหัดวิชาภาษาอังกฤษ ครูตั้งกฎไว้ว่าใครเขียนผิดต้องคัดคำนั้นใหม่ คำละ 20 เที้ยว ถ้าครูให้นักเรียนตรวจเองนักเรียนพบว่าของนักเรียนผิด 4 คำ นักเรียนจะ

☐ แก้ให้ถูกจะได้ไม่ต้องเขียนใหม่อีก 80 เที้ยว

☐ บอกว่าผิด 4 คำ และ ยอมคัดใหม่ 80 เที้ยว

เพราะ _____

4. ในตอนเช้า เมื่อนักเรียนเดินอยู่ที่ถนนนอกโรงเรียน ได้พบกระเป๋าเงินตกอยู่ เมื่อเปิดดูข้างใน ก็พบว่ามีเงิน 200 บาท และยังมีชื่อรวมทั้งที่อยู่ของเจ้าของอยู่ด้วย นักเรียนจะ

☐ หาทางคืนเงิน และกระเป๋าแก่เจ้าของ

☐ เก็บเงินและกระป๋ามันไว้เสียเอง

เพราะ _____

5. ประชา โดยสารรถประจำทางไปต่างจังหวัด เนื่องจากรถแน่นเขาจึงต้องยืนไป พอติมีผู้โดยสารคนหนึ่งลงระหว่างทาง ประชาเห็นที่นั่งว่าง เขาจึงนั่งลงทั้งที่ในรถนั้นก็มีคนแก่และเด็กยืนอยู่ หากนักเรียนเป็นประชา นักเรียนจะ

☐ นั่งลงที่ที่นั่งนั้น

☐ ไม่นั่งแต่ให้เด็กหรือคนแก่นั่ง

เพราะ _____

6. นักเรียนเก็บเงินไว้เป็นเวลานานเพื่อจะซื้อกางเกงใส่ไปเที่ยว จนได้เงินเกือบจะพอแล้ว วันหนึ่ง เพื่อนที่เรียนอยู่ห้องเดียวกันมาบอกว่า พ่อของเขาป่วยมาก จะพาไปหาหมอที่โรงพยาบาล แต่ขาดเงินค่ารถ ไม่ทราบจะไปหาที่ไหน ถ้าเงินที่นักเรียนเก็บไว้นั้นพอเป็นค่ารถไปถึงโรงพยาบาลได้พอดี นักเรียนจะ

☐ ให้เงินนั้นแก่เพื่อน

☐ ไม่ให้เงินนั้นแก่เพื่อน

เพราะ _____

7. สมคิดกับสมควรเป็นพี่น้องกัน แต่สมควรเป็นน้องยังเล็กมาก พ่อแม่จึงมักตามใจเสมอ วันหนึ่ง แม่ซื้อเสื้อสวย ๆ มาให้คนละตัว แต่สมควรอยากได้ทั้งสองตัว และบอกว่าหากไม่ได้ทั้งสองตัว จะทำร้ายตัวเองให้บาดเจ็บ แม่จึงถามสมคิดว่า จะให้เสื้อแก่น้องได้หรือไม่ หากนักเรียนเป็นสมคิด นักเรียนจะทำอย่างไร

☐ ยอมให้เสื้อแก่น้อง

☐ ไม่ยอมให้เสื้อแก่น้อง

เพราะ _____

8. คำวันหนึ่งแม่ให้เงินไปซื้อของที่ตลาด ขณะเดินไปกลางทางนักเรียนพบเพื่อน เขาชวนนักเรียนไปดูหนัง แต่อีกหนึ่งเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่นักเรียนอยากดูมานานแล้ว นักเรียนจะ

☐ ไปดูหนังกับเพื่อน

☐ ไปซื้อของที่ตลาดให้แม่

เพราะ _____

9. ครูได้เอาข้อสอบเก่า ๆ มาให้นักเรียนในห้องดู เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสอบไล่ปลายปี โดยมอบหมายให้นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบเอาให้เพื่อน ๆ ดูอีกต่อหนึ่ง ถ้าในห้องมีเพื่อนคนหนึ่ง เป็นคู่แข่งในการเรียนกับนักเรียน และไม่คอยอยู่กับนักเรียนด้วย นักเรียนจะเอาข้อสอบให้เพื่อนคนนั้นดูด้วยหรือไม่

☐ เอาให้ดู

☐ ไม่เอาให้ดู

เพราะ _____

10. คุณพ่อของนารีป่วยต้องนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล คุณแม่ต้องไปดูแลคุณพ่อ และมอบหมายให้นารีเฝ้าบ้าน ดวงใจมาชวนนารีไปดูโทรทัศน์ที่บ้านสมศรีเหมือนเดิมก่อน ๆ ถ้านักเรียนเป็นนารี นักเรียนจะไปหรือไม่

☐ ไป

☐ ไม่ไป

เพราะ _____

11. สมศักดิ์ชวนสุทัศน์ไปชมภาพยนตร์กลางแปลงซึ่งมาฉายที่สนามโรงเรียน สุทัศน์ไม่อยากไปชมมาก เพราะนาน ๆ จึงมาฉายสักครั้ง แต่สุทัศน์ยังทำการบ้านคณิตศาสตร์ไม่เสร็จ ถ้านักเรียนเป็นสุทัศน์ นักเรียนจะไปหรือไม่

☐ ไป

☐ ไม่ไป

เพราะ _____

12. ในเวลาพักกลางวันทุกคนที่ซื้ออาหารกลางวันรับประทาน จะต้องเข้าแถวตามลำดับวันนี้สุชาติไม่ได้ทานอาหารเข้ามา เมื่อพักกลางวันเขาจึงหิวมาก อีกทั้งแถวที่รอซื้ออาหารกลางวันก็ยาวมาก ถ้านักเรียนเป็นสุชาตินักเรียนจะ

☐ แสงคิวเพื่อซื้ออาหารก่อน

☐ เข้าแถวตามลำดับ

เพราะ _____

13. ที่นอกรั้วโรงเรียนมีพ่อค้าแม่ค้ามาขายขนม แต่ทางโรงเรียนห้ามนักเรียนซื้อขนมนอกโรงเรียน วินัยเห็นเพื่อนแอบซื้อลูกชิ้นซึ่งทางโรงเรียนไม่มีขาย และวินัยก็อยากรับประทานด้วย และในขณะนั้นไม่มีครูอยู่ในบริเวณนั้นเลย ถ้านักเรียนเป็นวินัยนักเรียนจะซื้อลูกชิ้นปิ้งหรือไม่

☐ ชื่อ

☐ ไม่ซื้อ

เพราะ _____

14. วันนี้เป็นวันที่ต้องฝึกวิชาลูกเสือ สมเดชฝึกลูกเสือจนรู้สึกเมื่อยไปหมดทั้งตัว ตอนกลับบ้านบ้านสมเดชต้องข้ามถนนไปขึ้นรถที่ฝั่งตรงข้าม และที่หน้าโรงเรียนก็มีสะพานลอยให้เดินข้าม แต่ขณะขึ้นรถที่ท้องถนนก็โหด ถนนว่าง ถ้านักเรียนเป็นสมเดชนักเรียนจะข้ามถนนอย่างไร

☐ เดินข้ามบนท้องถนน

☐ ข้ามสะพานลอย

เพราะ _____

15. ที่สวนสาธารณะแห่งหนึ่ง ทางราชการปักป้ายไว้ว่า "ห้ามเด็ดดอกไม้" วินิดาเดินมาพบเพื่อนกลุ่มหนึ่งกำลังเด็ดดอกไม้ เพื่อน ๆ ขานวินิดาให้มาเก็บดอกไม้ด้วยกัน และวินิดาก็อยากได้ดอกไม้สวย ๆ เหล่านั้นด้วย ขณะนั้นไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ในบริเวณนั้นเลย ถ้านักเรียนเป็นวินิดา นักเรียนจะทำอย่างไร

☐ เด็ดดอกไม้กับเพื่อน ๆ

☐ ไม่เด็ดดอกไม้กับเพื่อน ๆ

เพราะ _____

การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม
โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจจันทร์
ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

บทคัดย่อ
ของ
ฉันทน์ ปิ่นจินดา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2531

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจชั้น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียน วัดมิ่งเมืองการาม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แต่ละกลุ่มมีจำนวน 20 คน กลุ่มทดลอง 1 เรียนจริยศึกษาโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม กลุ่มทดลอง 2 เรียนจริยศึกษาด้วยการสอนโดยวิธีเบญจชั้น เนื้อหาของจริยศึกษาเป็นคุณธรรมความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ความซื่อสัตย์ หน้าที่และความรับผิดชอบ หลังจากเรียนจบบทเรียน ให้นักเรียนทำแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมทันทีทั้งสองกลุ่ม และนำคะแนนที่ได้จากการตรวจมาวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยสถิติ t-test แบบ Independent

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF MORAL TEACHING FOR DEVELOPMENT OF MORAL REASONING
THROUGH GROUP DISCUSSION AND "THE BENJAKHANTHA METHOD"
IN PRATHOM SUKSA V

AN ABSTRACT
BY
PIPAT PINCHINDA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakarinwirot University
September 1988

The purpose of this study was to compare between the moral teaching for development of moral reasoning through group discussion and "The Benjakhantha Method" in Prathom Suksa V.

A sample of 40 Prathom Suksa V students of Wat Matchantikaram, Dusit District, Bangkok, were randomly selected and divided into two experimental groups, 20 students in each group. The first experimental group learned through group discussion, while the second experimental group learned through "The Benjakhantha Method". The moral subject matter was on discipline, generosity, honesty and responsibility. After the instruction, the test on the moral reasoning were given to both groups. The test result was then statistically analyzed by using t-test with independent sample

The result of this study revealed that there was no significant differences in the level of moral reasoning of the two groups.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	ชื่อสกุล ปิ่นจินดา
เกิดวันที่ 24	เดือน มีนาคม พุทธศักราช 2502
สถานที่เกิด	เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	72 / 32 ถนนพหลโยธิน สาย 5 ตำบล ไร่ขิง อำเภอ สามพราน จังหวัด นครปฐม
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ บางกระทุ่ม อำเภอ บางกระทุ่ม จังหวัด พิษณุโลก

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2519	ม.ศ. 5 (แผนกศิลป์) จากโรงเรียน สามเสนวิทยาลัย อำเภอ หนองไผ่ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2523	กศ.บ. (วิชาเอก ภาษาอังกฤษ วิชาโท เทคโนโลยีทางการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
พ.ศ. 2531	กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร